

Naročnina mesečno
25 Din, za inozemstvo
40 Din — no-
deljske izdaje ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2994, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan s jutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.630 in
10.349 za inserate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2999

SCLOVENE

Po zlomu lašistične obstrukcije

Z upravičeno zavestjo velike moralne avtoritete, ki so jo zadnji tedni ne samo v domovini marveč tudi v inozemstvu okrepili in dvignili do zavidljive višine, bodo danes trije najvažnejši resorni ministri v Narodni skupščini dali poročilo o svojih področjih. Ministrski predsednik bo govoril o Jugoslaviji v mednarodnem življenju, notranji minister o notranji upravi države, finančni minister o njenem gospodarstvu.

Vlada g. dr. Stojadinovića ni z lahkimi srčcem prevzela zapuščenega režimov, ki so se sami od sebe zrušili v splošnem neredu. Tveba ji je bilo ne samo velikega poguma, ampak tudi obudovanja vrednega spoštovanja do ustavnosti, da je sprejela sodelovanje Narodne skupščine, ki je izšla iz razmer, ki jih vsi še dobro poznamo. Toda treba ji je bilo jeklenih živcev in velike ljubezni do jugoslovanske domovine, da je prestala in zmagovito izšla iz težkih ustavnih preizkušenj zadnjih tednov, tako da lahko danes govori vsemu svetu z dvignjeno glavo, ker je ostala zvesta ustavi države in tisti trohici demokracije, ki jo navidezno še dovoljuje, ter s tem dala najbolj svetlo jamstvo za demokratski duh, s katerim hoče preroditi državo in narod, kot je obljubila, ko je prevzela odgovornost za njuno usodo.

Peščica ljudi, ki jih je ljudstvom nezakonnosti in nasilja odtrgal od ljudstva in so priplavali na površje umazanih voda, ki so drle po naši državi, je organizirala sirov naval na kraljevo vladu, tako sirovega, kot ga na žalost precej obremenjena zgodovina našega parlamentarnega življenja ne pomni.

Štiri cele tedne je trajala ta nezaljšana orgija. Z najboljšimi odvratnimi sredstvi in škandali, kot da bi hoteli sami pokazati, da so nevredni hiše narodnih zastopnikov in da v njo niso prišli po volji ljudstva, marveč kot tatovi njegovega zaupanja, so naskakovali vladu z namenom, da jo zrušijo in sebe ohranijo pri življenju s pomočjo fašistične diktature, pri snovanju katere jih je zalotil prevrat v poletju lanskega leta. Ljudstvo, ki je gledalo to početje, ni vedelo, kaj bi obudovalo bolj, ali potrpežljivost in živce vlade, ki je sredi mauri, ki spominjajo bolj na živalske vrtove kakor pa na zbor izobraženih ljudi, obdržala svoje hladno kri, ali pa nesramnost teh ljudi, ki jim je vlada iz spoštovanja do ustave pustila sedeže in dnevnice, in ki so si že meli roke, da bodo na razvalinah zadnjega sledu demokracije v krvi in nezakonnosti gradili svojo oholo slavo fašistične države. Zdelo se nam je, da se vračajo strašni dnevi 1. 1928. Če se niso vrnili, komu hvala?

Vlada je ta divjaški napad porajajočega se fašizma prenesla tako, da zasluži naše občudovanje. Predsednik vlade in njegovi odlični sodružniki so se izkazali velike državnike. Lahko bi jim bilo enostavno pomesti na ulice vso to politično ... in uveljaviti proračun, ki ga država za svoje zdravo življenje potrebuje, na drugi način. Tega vlada ni storila. Z odkritim čelom je šla v borbo, oprta na večino poslancev, pri katerih je ljubezen do domovine in do reda v njej pokrila zmore lanskega petega maja. Niti z eno samo kretnjo se ni spozabila, da bi bila pokazala, da izgublja hladno kri, ali da kaže znake strahu pred bodočnostjo. Saj je tudi vedela, da stoji za njo ves tvorilni duh Jugoslavije in njenega naroda. Le tako je bilo mogoče v enem navsezadnjem hudem mesecu zloiniti teror fašističnih kričavcev, razbliniti njihove diktatorske nakane in vzpostaviti zopet red v Narodni skupščini. Dne 26. februarja je fuhrer naših fašistov Jevtić odpeljal svoje pribočnike, med katerimi se je gnetla tudi velika večina slovenskih poslancev, iz sejne dvorane narodne skupščine ter tako priznal poraz med ljudmi, ki jih je lani 5. majnika sam spravil v parlament ob loputanju jetniških vrat in med kazenskim ekscipicijami političnih biričev, ki so šli jemati zadnje pare narodu, ki se ni hotel ukloniti diktirani politični volji.

Tako se je končala ta borba z nasprotnikom, ki se je posluževal najbolj podlih sredstev, kar jih zmorejo od fašističnih utvar opijanjeni politični možgani. Tako so se tudi zrušile vse politične, v bolnih domišljinah poročene kombinacije o zlomu Stojadinovićeve vlade ter o skorajšnjem pohodu fašističnih diktatorjev v jugoslovansko prestolnico. Sanje, o katerih se je tudi pri nas mnogo šušljalo po skritih kotih in samotnih stezicah, so se razblinile v prazno meglo. Izza nje pa se je pokazala vlada dr. Stojadinovića, dr. Korošca in dr. Spahe kot oprana, očistena, še bolj sveža in krepka, še mnogo bolj trdna in trajna, kot kedar jih je prejel v devetih mesecih, odkar upravlja Jugoslavijo. Med jugoslovanskim ljudstvom razpolaga z udarno večino, ki se izraža v sedaj po vsej državi razporejeni politični organizaciji IRZ in ki ji je izpovedala svoje simpatije tudi izvenparlamentarna opozicija, češ, da se zmagoslavje bori proti fašizmu in diktatorskim pohlepom. V narodni skupščini pa je dosegla, kar je z njo hotela doseči, da se z ustavnimi sredstvi, brez državnih udarov in avtokratičnih odredb opremi s proračunom, ki ji je potreben za zdravo upravljanje države in za nadaljnji razvoj njenega demokratskega programa. Če je fašistična opozicija mislila doseči zlom vlade in brutalno prekinitev dela, je sedaj spoznala, da je dosegla ravno nasprotno, ker je vladi dala še večjo samozavest in prepričanje, da je njena pot pravilna, širokim platem naroda pa je vzbudila še trdnije zaupanje v njo in v nujnost njenega trajanja.

Ko bomo danes slišali proračunske izjave ministrskega predsednika in zunanjeje ministra, notranjeje ministra in finančnega ministra, se bomo bolj kot kdaj prej zavedali, da govorijo državniki, ki so dejansko pokazali, da Jugoslavija za nje ni pridobitni pojem, ker so držali z ljudstvom in oprti nanj odbili zavratni fašistični napad na njegovo svobodo in na njegovo premoženje. Ponosni bomo, da se naša država nvršča v mednarodnem življenju kot kulturna demokratska država, o kateri ne gre

Abesinski spor pred Zvezo narodov

Pred veliko odločitvijo

Morda zelo blizu miru ...

Morda pa tudi zelo blizu velike vojne

Zeneva 4. marca.

Nekako v istem času, ko je Mussolini v ministrskem svetu slavil »vrsto veličastnih zmage«, ki so jih italijanske čete izvojevale na abesinski severni fronti, v istem času, ko je duce dalje razlagal, kako so nove zmage utrdile notranjo trdnost Italije in okrepile njeno politično trdnost napram Zenevi, skoraj v istem času, ko gre po italijanskih listih val zmagoslavja in zahteva po popolni rešitvi abesinskega vprašanja, to se pravi, po zasedbi Abesinije in ko na zborovanjih fašistični govorniki povdarjajo, da ničesar več ne more zadržati zmagoslavne pohoda Italije do njenih velikih ciljev — prav v istem času je odbor trinajstorič, ki zastopa Svet Zveze narodov, naslovil apel na obe bojujoči se državi, da ustavita sovražnosti in pričetna mirovna pogajanja »v okviru Zveze«.

Ultimat Zveze narodov

Ceprav ne po obliki, pa vendar po vsebini pomenja nota Zveze narodov nič manj kot ultimat, zlasti, ker je dan jako kratek rok za odgovor. Poslanica ne govori nič o posledicah, ki bi sledile, ako bi bojujoči se državi odklonili predlog. Toda dejstvo, da je takoj v istem trenutku odbor osemnajstorič prišel razpravljati o možnosti poostrenja sankcij, pove dovolj, po kakšnih ukrepih bi v tem slučaju Zeneva segla. Kako bo Abesinija odgovorila, o tem ne more skoraj biti govora. Odločilno pa je, kaj bo storila Italija. Mussolini je imel priliko, da bi že v svojem govoru na ministrski seji podal tozadevno kako izjavo, česar pa ni storil. Toda iz siceršnjega zadržanja Italije in iz pisanja listov, kakor tudi diplomacije, ki grozi z izstopom Italije iz Zveze narodov, bi se prej dalo sklepati na odklonilo, kakor pritrdilo stališče.

Odbor trinajstorič zahteva, da bojujoči se državi takoj prenehata s sovražnostmi, torej, da takoj nastopi premirje, ne da bi se med Italijo in Abesinijo o tem uvedla kaka pogajanja, postavila kaka demarkacijska črta, ali da bi se določili sklepi glede gibanja armad, kakor je v takih slučajih navadno. Istočasno pa odbor trinajstorič za tako strogo zahtevo od svoje strani ničesar ne nudi, niti ne ukinitve, ki so že v veljavi. To zadržanje se morda zdi čudno in res tudi Italijo grozovito razburja, ker vidi v tem izrazito grožnjo. Treba

pa je vpoštevati, da je po stališču Zveze narodov vojska v Vzhodni Afriki, ki jo je Italija začela kot napadalec, »ilegalna«. Nasprotno pa so »legalne« vse odredbe, ki jih sklene Zveza proti napadalcu. Zato tudi Zveza ni pristala na francoski predlog, ki je hotel, da se za čas pogajanj ukinejo sankcije in še manj je Zeneva vpoštevala zmage, ki jih Italija slavi na abesinskem bojišču.

Zeneva napadalec ne bo nagradila

Proti italijanskemu pričakovanju torej uspehi vojne tehnike in modernega orožja Zenevi niso prav nič imponirali, nasprotno, občutno se poslabšali italijanski položaj. Čisto določeno se glasi: Vojujoče se države naj prične z mirovnimi pogajanj v

okviru pakta, to se pravi v okviru Zveze narodov. Ker pa pravila Zveze narodov, kakor je razumljivo, nimajo nikakih predpisov o obliki, kako naj se po kaki vojni mirovna pogajanja prične, zato se do datek v »okviru Zveze« more nanašati edinole na vsebino bodoče mirovne pogodbe, kar se priprosto povedano pravi, da Zveza narodov napadalec za njegovo prelomitev načel Zveze narodov ne misli nagraditi.

Kakšen mir bi bilo mogoče skleniti v okviru Zveze, je odprto vprašanje. Ni pa odprto vprašanje, kaj se bo zgodilo, če Italija odkloni ženevski apel. Po 10. marca, ki je postavljen kot rok, bi v tem slučaju brez dvoma nastopilo poostrenje sankcij, ki bi imele za posledico nadaljne komplikacije. Po ženevskem apelu smo torej: morda zelo blizu miru, morda pa tudi zelo blizu velike vojne ... iv.

Mussolinijevi pogoji

Pariz, 5. marca. b. »L'Oeuvre« se po najzanesljivejših informacijah bavi z izgleji za mir in ugotavlja, da bo Mussolini najbrž sprejel mirovne predloge, hkratu pa bo stavil take pogoje, ki jih nihče ne bo mogel sprejeti. Predvsem bo Mussolini zahteval, naj se takoj dvignejo sankcije. Če bi se tudi te težave prebrodile in premagale, še vedno ne bi bili za mir kakšni posebni izgleji, kajti po svojih zmagah se Italija noče zadovoljiti z mirno rešitvijo spora brez odstopitve velikega abesinskega ozemlja. Zaradi tega je »L'Oeuvre« mnenja, da bo Italija brezpogojno izstopila iz Zveze narodov.

»L'Oeuvre« vidi poostritev položaja v tem, da je bila včeraj med Italijo in Albanijo obnovljena vojna konvencija.

Rim, 5. marca. b. Francoski poslanik v Rimu de Chambrun in italijanski državni podtajnik v znanjem ministrstvu Suvich sta se sporazumela za rešitev abesinskega spora na miren način. V diplomatskih krogih se čuje, da je Italija pristala na tak način rešitve pod sledečimi pogoji:

1. Priznanje italijanskega vojnega uspeha v Abesiniji.

2. Priznanje italijanskih pravic na temeljni pogodbe iz leta 1906.

3. Priznanje ekspanzivnega področja Italiji v Vzhodni Afriki.

4. Priznanje Masyjevega poročila, ki potrjuje, da niso ogroženi angleški interesi v Abesiniji.

Mislijo, da ni izključeno, da se bo našla oblika, ki bo priznala Italiji pravico do kontrole nad Abesinijo, kajti le na ta način bo mogoče odvrniti vso nevarnost od Evrope in od nove svetovne vojne.

Neguš - brezpogojno

Addis Abeba, 5. marca. c. Reuterjev dopisnik poroča, da je neguš že poslal v Addis Abebo s fronte navodila, kaj naj se odgovori v Zenevi. Odgovor abesinske vlade je že na poti in bo nočej že izročen tajništvu Zveze narodov. — Kakor izve dopisnik, se postavlja neguš na stališče, da pristaja na premirje in mirovna pogajanja pod okriljem Zveze narodov, vendar pa sam po sebi pogojem, da se med temi pogajanj ne ukinejo sankcije proti Italiji.

Težke naloge Hirote

Zmaga protiboljševiške struje na Japonskem

Tokio, 5. marca. b. V notranji politiki Japonske je sedaj, ko se likvidira krvavi prevrat od 26. februarja, nastopil drug, popolnoma miren prevrat in je vprašanje, ako ne bomo doživeli še tretjega.

Cesar je namreč 4. t. m. zaupal vlado princu Genzo Sajoniju, ki je od nekdanj najintimnejši cesarjev svetovalec. To se je zgodilo potem, ko je cesarski princ Kanoje cesarjevo ponudbo, naj on sprejme predsedstvo vlade, odklonil, kar je prvi slučaj v vsej japonski zgodovini.

Kakor hitro se je zvedelo za misijo princa Sajonija, ki je že začel z razgovori, s katerimi osebami naj bi sestavil vlado, je nastalo v nacionalističnih krogih ogromno razburjenje. Princa Sajonija namreč fašistični elementi od nekdanj sovražijo in tajna družba Črna zrna, ki je Sajoniju že večkrat grozila s smrtjo kot najvplivnejšemu ekspanzističnemu bankarju velekapitala, in je zanjeta tudi februarsova revolucija, je takoj začela silno agitacijo proti temu imenovanju. Odpor proti cesarjevemu zaupniku je netila seveda tudi budistovska duhovščina in njene množične sekte, ki so pravi vir japonskega nacionalizma. Ta akcija se je tudi kmalu posrečila.

Vrhovni vojni svet proti „duhu evropskega kapitalizma“

Vrhovni vojni svet je namreč še istega dne, ko je dobil Sajoni od cesarja mandat za sestavo vlade, v celoti odstopil in so se vsi generali podali k princu Sajoniju, ki mu niso izročili v roke samo svoje demisijske, ampak tudi obširno spomencio. V tej spomenici izjavljajo, da na zboljšanje notranjega in zunanega političnega položaja Japonske ni mogoče misliti, ako se ne izvede temeljite reforme v nacionalnem in moralnem duhu, ki odgovarja tradicijam Japonske. Duh evropskega velekapitalizma, tako pravijo generali vrhovnega vojnega sveta, je spravil japonsko ljudstvo na beraško pavelico, oprode kapitalizma pa zaradi svojih trgov-

več sloves, da živi od samih prevratov in škandalov, ponosni bomo na naš notranji red in na zakonitost, ki se počasi pod graditeljsko roko notranjega ministra vrača v našo upravo in ljudstvu daje nazaj vero v pravico, ponosni tudi na urejenost našega gospodarstva, skromnega sicer, a razmeram odgovarjajočega, ki se zaradi našega ugleda na zunanji red in znotraj vedno bolj uspešno bori proti stiski, ki so jo prejšnji režimi pomagali napraviti tako bolečo.

Veliko in za razvoj naše notranje konsolidacija važno poglavje je sedaj za nami. Pot naprej bo vedno lažja, če se bosta, kakor do sedaj, vlada in ljudstvo v medsebojnem zaupanju drug na drugega naslanjala, drug drugega podpirala.

skih dobičkov in interesov Japonsko izdajajo tujcem in njihovem vplivu. Mogočna opozicija proti princu Sajoniju pa se je pojavila tudi v zunanjem ministrstvu.

Stalin na pomoč japonskim nacionalistom

Nacionalistom pa je nehote prišel na pomoč tudi Stalin s svojim intervjuom ameriškega žurnalistu Royu Howardu, v katerem je Stalin izjavil »da bo sovjetska Rusija nastopila z oboroženo silo, ako bi Japonska poskusila napasti Zunanjo Mongolijo, kakor to baje namerava«.

V zunanjem ministrstvu izjavljajo, da je japonski poslanik v Moskvi že dobil nalog, da sovjetsko vlado vpraša, kakšni odnosi vladajo med sovjetsko Unijo in Zunanjo Mongolijo, da smatra Rusija za potrebno, da Zunanjo Mongolijo brani pred doživetjem japonskim napadom. Pravijo tudi, da je Stalin v svojih prejšnjih izjavah vedno samo trdil, da bodo sovjeti branili vsako ped svoje zemlje, ni kakor pa da ne bodo branili ozemlja kakšne tuje države. Sedanja izjava Stalina smatrajo japonski uradni krogi kot agresivno in imperijalistično in pravijo, da japonska vlada ne bo mirovala, dokler se ta zadeva ne pojasni.

Ravnatelj tiskovnega urada pri zunanjem ministrstvu je sprejel novinarje, katerim je dejal, da so sovjeti prišli Zunanji Mongoliji na pomoč leta 1921, da jo branijo pred Kitajcem, ko se je Zunanja Mongolija proglasila za neodvisno, od takrat naprej pa so se sovjeti vedno delali, kakor da Zunanjo Mongolijo nimajo nobenega opravka. Vzrok, zakaj je Stalin rabil sedaj tako ostre besede, je ta, da vpliv sovjetov v Zunanji Mongoliji v zadnjem času naglo pada. Sovjeti hočejo obdržati svoj vpliv s pomočjo mongolske vlade v Ulan Batorju, ki je popolnoma odvisna od Moskve. Stalin je hotel s svojo grožnjo izjavo uplašiti nasprotnike sovjetov v Zunanji Mongoliji, češ, glejte, kako je Rusija močna, da se bo z orožjem v roki ustavila vsakemu drugemu vplivu, ki bi hotel Mongolijo osvoboditi komunističnega jarma. Stalin je hotel tudi dati poguma protijaponskim elementom v Kitaju, kjer v provinci Šansi zopet nastopajo komunistične čete, ki so zasedle sedem okrajev in zavzele mesto Fencen.

Uradni krogi japonskega zunanjega ministrstva so mnenja, da je Stalinova izjava bluff in da ima Japonska vsekakor namen, da ta bluff razkrije in prišili Stalina, da se tudi napram Japonski izrazi tako pogumno, kakor se je napram ameriškega časnika, ali pa da se premisli... Zaenkrat pa je Stalinova izjava prišla v prvi vrsti prav japonskemu fašizmu.

Dunajska vremenska napoved: pretežno zelo oblačno, padec temperature, še mlo vreme, ponekod zmern dež.

Hirota

Cesar se uklonil generalom

Nacionalisti, v prvi vrsti seveda vojaški krogi, so takoj zagнали krik, da ima Stalinova predznanost svoj izvor v načinu, kako se je rešila notranje-politična kriza, ker so sovjeti v imenovanju princa Sajonija po pravici videli »kapitulacijo nacionalizma pred japonskimi mešetarskimi politiki, katerim načeljuje stari princ Sajoni«. Nepremišljene Stalinove besede, ki so jih seveda japonskemu ljudstvu takoj predstavili kot vojno grožnjo Rusije, so razburile takoj vso Japonsko in učinile je bil ta, da je cesar že naslednjega dne, to je 5. t. m., kapituliral pred nacionalisti oziroma pred generali. Cesar se je staremu princu zahvalil za veliko patriotsko požrtvornost, a katero je sprejel težko nalogo, katere pa da ga mora on sedaj osvoboditi.

Hirota - predsednik vlade

Borba za novega ministrskega predsednika pa se je odločila tako, da je dobil mandat zunanji minister Hirota, ki vsaj ni tako osovražen kakor princ Sajoni in bi se utegnili vojaški krogi z njim spoprijazniti, ker je znan kot jako elastičen politik, ki pa je obenem tudi zelo previden.

Hirota se bo skoro gotovo posrečilo, da sestavi vlado, vendar pa njena podlaga ne bo bogve kaj trdna. Ako Hirota, ki je z generali prišel že večkrat zaradi mandžurske in kitajske politike v konflikt, ne bo vozil po željah generalov, bo nacionalizem gotovo dvignil svojo roko k novemu udaru. Kar se tiče vojaškega sodišča, kateremu je volni minister poveril nalogo, da sodi uporne častnike in vojaške, katerih je nad 1400, splošno sodijo, da bo vojni minister upornike šel in da se jim sploh ne bo ničesar zgodilo, ali pa da bodo kazni samo formalnega značaja. Rešitev s Hiroto na čelu notranjega in zunanega položaja Japonske nikakor ni dokončno rešila in je svetovna diplomacija elej ko prej v velikih skrbih, kako se bodo japonske zadeve razvijale dalje.

Nadaljevanje na 2. strani spodaj.

Španski poslanik pri Vatikanu odpoklican

Predsednik Zamora je podpisal ukaz, s katerim je dosedanjí poslanik pri Vatikanu Pita Romero razrešen svoje funkcije.

Katalonska avtonomija oživljena

Madrid, 5. marca. Španski državni sodni svet je zakon od 2. januarja 1935, ki je radi revolucionarnih dogodkov v oktobru 1934 ukinil katalonsko avtonomijo, proglasil za protustaven. S tem je katalonska avtonomija v celem obsegu zopet upostavljena.

Cerkve gore

Madrid, 5. marca. V Torre Vieja pri Alicante je tolpa komunistov zažgala slovečo romarsko

božjo pot. Posamezni oddelki so vlomili v stanovanja političnih nasprotnikov. Ena tolpa je vlomila tudi na sidišče, druga pa je zažgala prostore katoliške ljudske akcije.

Tudi v španskem Maroku

Madrid, 5. marca. Iz Ceute v španskem Maroku poročajo o velikih nemirih. Levičarska fronta je priredila shod, po sklepu pa se je množica razkropila po mestu, plenila in zažgala prostore desničarskih prosvetnih in političnih organizacij.

Demonstranti so vlomili tudi v cerkev, polili klopi in ožar s petrolejem in jih zažgali. Oplenili so tudi prostore in knjižnico katoliškega dijaškega društva. Policija je prišla prepoznati.

Starhemberg v Rimu

Mobilizacija proti sankcijam

Rim, 5. marca. c. Dočim je abesinska vlada že odgovorila na poziv odbora trinajstoričar, italijanski krogi niso prav nič vznemirjeni zaradi tega, kaj bodo odgovorili Zvezi narodov. S tem pa ni rečeno, da italijanska diplomacija ne bi bila delavna. Obratno, prav ta mesec bo pomenil višek italijanske diplomatske delavnosti po vsem tem času, odkar se je Italija zapletla v vojno z Abesinijo.

Havasov dopisnik poroča, da se prav dobro vidi, kaj boče Italija na poziv Zveze narodov odgovoriti po drugi poti, in sicer na ta način, da bo na srednje-evropske predloge odgovorila popolnoma po svoji. Italijanski krogi poudarjajo predvsem, da je srednja Evropa treba reševati takoj, kakor italijanska zunanja politika sedaj deli vso Evropo in vse države sveta. To se pravi, da bo Italija pri urejanju srednje Evrope čisto naravno gledala na tiste države, ki ne izvajajo sankcij, drugače pa bo morala upoštevati države, ki se udeležujejo sankcij. Apel odbora trinajstoričar je to delitev evropske politike samo še podčrtal, ker je očitno, da bo politika sankcij odvisna od tega, kaj bo Italija

odgovorila Zvezi narodov. Ta odgovor bo torej vsekakor tudi predpogoj za to, če bo Hodžev načrt o gospodarski organizaciji srednje Evrope prišel še v poštev tedaj, ko se bodo sankcije proti Italiji mogoče še poostrele.

Zato pa skuša Italija sedaj še okrepiti zveze med državami rimskega protokola in pa tistimi državami, ki ne izvajajo sankcij, torej predvsem z Nemčijo. Razgovori kneza Starhemberga imajo torej v Rimu predvsem ta namen. Ti razgovori naj bi bili sploh uvod v konferenco držav rimskega protokola, ki bo v Rimu od 18. do 20. marca. Starhemberg je imel dopoldne ob 11 sestanek s Suvichom, ki je trajal dve uri. Ob 17 popoldne pa je sprejel Mussolini Starhemberga v avdienco, ki je trajala eno uro, nato pa je Mussolini priredil na čast Starhembergu veliko svečano recepcijo. Knez Starhemberg je opoldne obedel v avstrijskem poslanstvu. Zelo je bilo opaženo, da so se tega kosila udeležile predvsem vojaške osebnosti. Mnogo je bilo med njimi častnikov italijanskega generalnega štaba.

Seja vlade

Belgrad, 5. marca. m. Popoldne od 5 do 7 je bila pod predsedstvom ministrskega predsednika dr. Milana Stojadinovića seja ministrskega sveta, na kateri so se pretresali amandamenti, ki jih bo predložila kr. vlada narodni skupščini k predlogu finančnega zakona. Seja se bo nadaljevala v nedeljo popoldne.

Veliko zanimanje za današnjo sejo Narodne skupščine

Belgrad, 5. marca. m. V vseh tukajšnjih političnih krogih vlada za jutrišnjo sejo Narodne skupščine, na kateri bo predsedni vlade in zunanji minister dr. Milan Stojadinović podal ekspozé o naši zunanji politiki, notranji minister dr. Anton Korošec o naši notranji politiki in finančni minister dr. Letica o sedanjih finančnih politikah kraljevske vlade, veliko zanimanje. Vse vstopnice za obe skupščinski galeriji, ki sta odrejeni za javnost, so bile že tekom današnjega dne oddane.

JRZ v Belgradu

Belgrad, 5. marca. m. Akcijski odbor JRZ za Belgrad, ki je zadnje čase pričel prirejati skoraj vsak večer krajevne sestanke po Belgradu, je organiziral snoči večji shod, na katerem je med drugim govoril tudi bivši minister dr. Janjić. V svojem govoru je izjavil, da se bo kongres JRZ, na katerem se bodo sprejela končno veljavna pravila in program stranke ter izvolilo predsedstvo stranke, vršil koncem meseca aprila. Dr. Janjić je končno izjavil, da bo izvršil odbor JRZ takoj, ko bo izvršil končno organizacijo v državi, ustanovil pod okriljem stranke še dve organizaciji, in sicer mladinsko in delavsko.

Westen pri Schachtu

Belgrad, 5. marca. m. Glavni delničar KID na Jesenicah g. Westen je odpoval v Berlin, kjer se bo sestal z dr. Schachtom, predsednikom Reichsbanke in ministrom za narodno gospodarstvo, zaradi tega, da reši z njim vprašanje uvoza starega železa iz Nemčije, ki ga njegovo podjetje neobhodno potrebuje v svojih obratih.

Ban. trošarina na vino

»Gostilniški vestnik« je v št. 1—2 z dne 4. marca 1936 priobčil članek, iz katerega se more sklepati, da se banovinska trošarina na vino in vinski mošt v dravski banovini pobira nezakonito. Ker bi ta članek utegnil javnost dovesti do napačnih zaključkov, pojasnjuje kr. banska uprava, da se pobira banovinska trošarina na vino in vinski mošt v dravski banovini na osnovi zakonitih predpisov in po predhodnem sklepu bankega sveta. Razeodba državnega veta št. 35.112-35, na katero se »Gostilniški vestnik« sklicuje, izhaja iz napačne predpostavke, da banski svet o uvedbi trošarine sploh ni sklepal, a poleg tega se nanaša samo na konkretni primer nekega gostilničarja in ni načelne narave.

Na to se opozarja javnost, da ne bi po nepotrebnem vlagala prošnje za povračilo te trošarine, kajti vse take prošnje bo kraljevska banska uprava kot neutemeljene zavrnila. Kr. banska uprava dravske banovine v Ljubljani, dne 5. marca 1936.

Ban: Dr. Natlačen, s. r.

Boj za kmeta

Ni še znano, kakšen odziv je doživel poizkus, ki ga je tvegal Rista Djokić, ko je po vsej državi kmetom in ne-kmetom razposlal nekakšna anubilna pisma (v cirilici), v katerih jih je prosil, naj vsak v svojem kraju pripravijo vse potrebno za ustanovitev nove kmečke stranke, če prihajajo iz Belgrada vesti o zopetnem takem poizkusu: narodni poslanec z Jevčevića liste Vojta Gorgijević in bivši ministar za kmetijstvo dr. Dragutin Janković ustanovljata novo kmečko stranko, ki naj poleg bivše »Hrvatske seljačke stranke« in poleg »Srbske zemljoradničke stranke« J. Jovanovića ali pa dr. Dr. Jovanovićevega krila »zastopa kmečke interese«, kakor se v takih slučajih vedno govori in piše. Po Hrvatski in Slavoniji naj bi to novo stranko, ki naj bi se imenovala »narodna (seveda!) kmečka stranka«, veljavala Ljubomir Maštrović, profesor (ne kmet!) iz Križevcev, eden izmed tistih izobražencev, a katerimi bivša HSS ni imela sreče, in Luka Kostrenčić, v Sloveniji pa bivši minister Janez Pucelj.

Pa pravijo, da zakon o združevanju ni dober! »Zdrženja« pa rastejo kakor gobe po dežju. Zdi se, da bodo zopet enkrat volitive in nekatere je že v naprej strah, če bi takrat kmet složno glasoval, zlasti če bi glasoval za tiste, za katere je od sedaj že pri tolikih volitvah. Naj glasuje za kogarkoli drugega, da le za tiste ne! Zato mu je treba dati priliko, da se razcepi in ga postavi pred celo izlobo škrtinje oz. pred cel seznam »voditeljev našega kmeta«.

Živahno kulturno gibanje med muslimani

Ze delj časa se opaža med muslimani velika kulturna delavnost in poživitev vseh njihovih tozadevnih ustanov. Lansko leto so v Sarajevu z velikimi slovesnostmi vzidali temeljni kamen centralnega doma njihovega največjega kulturno-prosvetnega društva »Gajrete«; letos, ko še ni minulo niti dobrega pol leta od te za kulturo muslimanskega življa pomembne svečanosti, pa že pripravljajo nove prireditve, ki naj ožive muslimanski obraz Bosne in Hercegovine. Danes odkrivajo v Mostarju spomenik pesniku in kulturnemu delavcu Osmanu Džikiću, ki je v dobi po okupaciji Bosne in Hercegovine od strani nekdanje Avstro-Ogrske, ko so bili muslimani na razpoljo med vzhodom in zapadom, vodil vse njihovo politiko in kulturo in je zlasti med mladino imel obilno pristašev. Že v pisano besedo se je boril proti orientalsko fevdalni zaostalosti svojih rojakov in jih skušal obrniti proti zahodni kulturi, obenem pa je ljubo-sumno varoval vse posebnosti muslimanstva. Po njegovih smrti — l. 1912 — so njegovo delo nadaljevala številna društva in izobraženci, ki so vztrajali po njegovim vplivom, zlasti pa že omenjeni »Gajrete«, kateremu je prav on pokazal smer in naloge.

Danes bodo njegove posmrtné ostanke prenesli v slovesnem sprevodu s Carinskega pokopališča k Karadža-begovi džamiji, kjer so mu postavili spomenik. Svečanosti bodo trajale ves dan in se jih bodo udeleževali vsi predstavniki muslimanov. To poživljeno delovanje muslimanov, zlasti pa široka samostojnost, ki jo je država kot vozilo za letošnji Kurban-Bajram priznala njihovi veri, prosveti, najbolj pa mladinski izobrazbi in vzgoji v izpremenjeni uredbi o islamski verski zajednici, bo vsekakor odločilno vplivalo na kulturno in narodno podobo Bosne in Hercegovine.

Domači odmevi

Predavanja o jetiki

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani bo priredil za zdravnike OUZD ciklus predavanj o tuberkulozi.

Namen predavanj je, da vzbude zanimanje praktičnih zdravnikov za probleme tuberkuloze, jih pridobivajo za aktivno sodelovanje v borbi proti tuberkulozi ter jih seznanijo s pripomočki in metodami za ugotovitev diagnoze in terapije.

Predavanja se bodo vršila v veliki dvorani OUZD v Ljubljani, Miklošičeva cesta 20, in to v dnevih 7., 14., 21. in 28. marca ter 4. aprila t. l. (t. j. ob sobotah) popoldne od 16 do 18.

Program predavanj je sledeči:

Dne 7. marca 1936: 1. Dr. R. Neubauer, šef zdravilišča Golnik in vodja dispanzerja v Kranju: Novi nazori o patogenezi tbc.; — 2. dr. J. Prodan, vodja dispanzerja v Ljubljani: diagnoza tuberkuloze s sredstvi praktičnega zdravljenja; 3. Profesor dr. A. Košir, šef diagnostičnega laboratorija OUZD: Laboratorijska tehnika.

Dne 14. marca 1936: 4. dr. Neubauer R.: Tuberkuloza v rentgenu (z demonstracijami); 5. dr. I. Drobnič, specialist za notranje in pljučne bolezni OUZD: Diferencialna diagnoza.

Dne 21. marca 1936: 6. dr. T. Furlan, asistent zdravilišča Golnik in vodja dispanzerja na lesenicah: Zdravljenje tuberkuloze; 7. dr. R. Neubauer: Kolapsoterapija pljučne tuberkuloze s posebnim ozir na indikacije.

Dne 28. marca 1936: 8. dr. F. Minař, specialist za kirurgijo OUZD: Tuberkuloza kosti s posebnim ozir na vprašanje tuberkuloze in traume; 9. dr. I. Jakša, specialist za kožne in spolne bolezni OUZD: Tuberkuloza kože;

Dne 4. aprila 1936: 10. dr. E. Dereani, specialist za očesne bolezni OUZD: Tuberkuloza oči; 11. dr. J. Pogačnik, obolevnolog OUZD: Tuberkuloza grla; 12. dr. I. Zajec, šefzdravnik OUZD: Tuberkuloza v socialnem zavarovanju.

Teh predavanja se morejo udeležiti tudi privatni banovski in bolnišnični zdravniki, ki se zanimajo za te velevalne probleme tuberkuloze.

Iz učiteljske službe

Belgrad, 5. marca. m. Z odlokom prosvetnega ministra so postavljeni za honorarne učitelje meščanskih šol: Anton Polenec v Brežicah, Ernest Polić na Jesenicah, Franca Erjavec v St. Vidu. Premišljeni pa sta učiteljici Renata Šavnik iz Trzica na meščansko šolo v Šiško in Silva Svarc iz Drenovega grica na meščansko šolo v St. Vidu.

Belgrad, 5. marca. m. Za referenta za meščansko šolstvo je postavljen na kraljevski banški upravi v Ljubljani Rudolf Vagner.

Osebnosti

Belgrad, 5. marca. m. Pri ravnanstvu državnih železnic v Ljubljani je postavljen za kontrolorja v 7. pol. skupini na postaji Jesenice Henrik Muren, dosedanjí kontrolor iste položajne skupine na postaji Skofja Loka. Z odlokom finančnega ministra sta postavljeni pri glavni podružnici Drž. hip. banke podružnice v Ljubljani za uradnika 8. pol. skup. Manojlo Cvetičanin in Saba Kamenica, dosedanja uradnika 9. pol. skup. iste podružnice.

Belgrajske vesti

Belgrad, 5. marca. AA. Finančni minister je izdal sklep, s katerim izvzema kamniški okraj v dravski banovini iz področja katastrske uprave v Ljubljani in ustanavlja za ta okraj novo katastrsko upravo s sedežem v Kamniku.

Belgrad, 5. marca. m. Objavljajo uredbo o načinu pobiranja, izročanja in uporabe taks, ki so bile vplačane za račun države pri narodnih in banovinskih gledališčih. Z današnjim dnem preneha veljati prejšnja uredba z dne 15. maja 1934 z vsemi spremembami.

Belgrad, 5. marca. m. Ni. kr. Vis. knez namestnik Pavle je danes ob 2 popoldne obiskal razstavo slikarskih del znanega slikarja Nikole Beševića v umetniškem paviljonu. Pred paviljonom Cvičev Zuzorić ga je pričakoval sam umetnik, ki mu je razkazal svoja dela.

Belgrad, 5. marca. m. 3. aprila letos bo imela ob 9 popoldne v dvorani tukajšnjega Obratnega doma redni občni zbor Znanstvena banka kraljevine Jugoslavije. Na tem občnem zboru se bo med drugim izvolilo tudi 5 članov upravnega in 2 člana poslovnega odbora glavne podružnice v Zagrebu.

Belgrad, 5. marca. m. V današnjih Službenih Novinah je objavljena uredba z zakonsko močjo o spremembah in dopolnitvah zakona o islamski verski zajednici kraljevine Jugoslavije.

Belgrad, 5. marca. m. V umetniškem paviljonu »Cvijete Zuzorić« bo jutri pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kraljice Marije odprta razstava starih slik Belgrada, ki jih je pred 90 leti izdelal znani romunski slikar grof Karol Popsamari.

Belgrad, 5. marca. AA. Poštna hranilnica obvešča lastnike čekovnih računov, da lahko izvršujejo plačila v Nemčijo s klirinškimi čeki po ugodnejših tečajih. Kdor želi opraviti tako plačilo, naj da Poštni hranilnici običajni nalog.

Belgrad, 5. marca. AA. Naše izvoznike obveščamo, da je stopil v veljavo v Albaniji zakon o omejitvi uvoza.

★

Nova avtomatska telef. centrala. V Sarajevu je prenehala delovati stara telefonska centrala in naročniki so bili priključeni na novo postavljeno avtomatsko centralo. Ob tej priliki je bila v prostorih centrala manjša slovesnost, katere so se udeležili tudi gov. ministar Šeflija Behmen in Djura Janković in ban Predrag Lukić.

Nova železniška proga. Drž. sekcija za graditev železnic je dovršila vse priprave za novo progo Bihač—Knin. Trasiranje proge je že izvršeno, tudi zemljišča so že izmerjena. Novo progo gradi francoska družba »Batignol«, ki je le z nje lastno sposobnostjo gradila tudi most čez Savo Belgrad—Zemun. Zgrajena mora biti v štirih letih, zato jo bodo začeli graditi kmalu iz Bihača, Kulen-vakufa in Knina.

Novi mostovi. Gradbeno ministrstvo je odobrilo kredit v znesku 225.000 Din za gradnjo novega betonskega mostu čez potok Kosovo na cesti Gorazde—Foča. Imel bo 10 m razpetine. Kr. banska uprava vrbske banovine pa je razpisala dražbo za prevzem gradnje novega, čez 100 m dolgega betonskega mostu čez Savo v Sanksem mostu, za katerega znaša proračunska vsota 1.250.000 Din.

Peteroštevilični telef. sistem v Zagrebu. Že dolgo je bila zagrebška telefonska centrala preobremenjena. Šef telef. zagr. prst. direkcije inž. Brezina je izdelal aparat ki ga je pošto ministrstvo odobrilo in po katerem bodo centralo razširili, da bo mogla sprejeti 2000 novih naročnikov, za 3000 naročnikov pa bodo uvedli peteroštevilični sistem. Tudi kabelsko mrežo bodo razširili. Vsa ta dela, ki se bodo v kratkem začela, bodo stala 11 milj. Din.

40 bomb na angleški Rdeči križ

Desije, 5. marca. AA. Reuter poroča: Italijansko letalo za bombardiranje je vrglo na taborišče angleških ambulant Rdečega križa anejamni 40 bomb velikega kalibra. To se je zgodilo večeraj zjutraj. Več v ambulanti zaposlenih oseb je ubitih. Do današnjih podatkov so bile tri bolničarke ubite, štiri pa so podlegle danes svojim ranam. Italijansko letalo je kakih desetkrat preletelo bolniško taborišče. Ker je letelo nizko, smatralo, da je lahko prepoznalo znak Rdečega križa.

Addis Abeba, 5. marca. AA. Reuter: Ravnanje angleških bolniških odposlanstev na abesinskih bojiščih dr. Malay je poslal angleški vladi brzojavno poročilo o bombardiranju angleške bolnišnice v Desiju. Čeprav tu še niso objavili vsebine tega poročila, trde, da omenja poročilo med drugim, da so bombe porušile tri bolniške šotore in tudi šotor za operacijo. Bombe so uničile tudi več tovornih avtomobilov. Skladišča z znatnimi zalogami zdravil in kirurškega in ovojnege materiala so uničena.

Addis Abeba, 5. marca. AA. (Havas.) Glede na obstreljevanje britanske bolnišnice izjavljajo v abesinskih uradnih krogih, da je bila bolnišnica označena z Rdečimi križi, katerih stranice so bile dolge 13 m, tako da bi se križi razločili iz čim večje višine. V abesinskih uradnih krogih trde, da so bila ta bombna letala okoli desetkrat nad bolnišnico. Naposled trde Abesinci, da je britansko poslanstvo v Rimu pred kratkim sporočilo italijanski vladi točno kraje, kje se zdaj nahajajo na abesinskem bojišču britanske poljske bolnišnice.

Addis Abeba, 5. marca. AA. (DNB.) Na dan prihajajo te-le podrobnosti o obstreljevanju poljske bolnišnice britanske misije pri Koremu: Na poljski bolnišnici je poleg zastave Rdečega križa visela tudi britanska zastava. Po zatrtjevanju z abesinske strani je na bolnišnico padlo okoli 40 bomb. Na abesinski strani trde tudi to, da so bili ne samo vsi šotori zaznamovani z velikanskim rdečim križem, temveč da so bila tudi okoli šotorskega kompleksa na zemlji razpeta velikanska platna z rdečim križem.

Cesar: „Vojna se šele začinja“

Addis Abeba, 5. marca. AA. Havas poroča: Ob priliki vesti, ki jih je o svojih zmagah objavilo italijansko vrhovno poveljstvo, je abesinski cesar poslal mohamedanskim podanikom brzojavko sledeče vsebine: »Vojna se šele začinja. Vsi moški, ki so sposobni za vojno, morajo kreniti na fronto. Abesinci ne smejo nikdar verjeti v italijanska poročila o zmagah in o mrtvih in ranjenih. Kadar Italijani ubijejo dva Abesince, tedaj pišejo, kako so ubili celo divizijo.«

Pariz, 5. marca. AA. Havas poroča s tigrejске fronte: Tri abesinske armade v skupni moči 135 tisoč vojakov so popolnoma uničene. Bitka, ki se je začela 11. februarja, se je končala s popolno zmago italijanskih čet. V tej bitki je bilo ubitih ali ranjenih 30.000 Abesincev in italijanske čete imajo sedaj dovolj popolnoma varnih poti. Trije najvažnejši abesinski poveljniki so popolnoma uničeni. Ras Imru je pokazal velike vojaške sposobnosti, ker je usel obkoljevanju s strani italijanskih čet, vendar pa ni mogel preprečiti razpada svoje armade. Ras Mulugeta se je močno upiral pri Ambi Aradamu, vendar pa je končno zapustil armado in se sedaj umika. Ras Kasa je napravil veliko napako, ker se je pustil obkoliti. Ta trenutek so Italijani gospodarji položaja. Sedaj hočejo izkoristiti svojo zmago na ta način, da bi utrdili obalo

Hirota obljublja mir

Tokio, 5. marca. TG. Novo imenovani ministrski predsednik Hirota je izdal uradno obvestilo o ciljih svoje vlade. Izjavil je, da je njegova vlada samo začasna in ima izrecno nalogo, da obnovi mir v državi, na zunaj pa uresniči globoko željo japonskega naroda po mirnem sodelovanju z vsemi sosedami kakor z evropskimi vevleslami. Njena politika bo zatorej nosila pečat izredne zmrznosti in miroljubnosti. Na znotraj pa bo treba z radikalnimi gospodarskimi in socialnimi reformami odstraniti vzroke, ki so dovedli do zadnjega puča. Končno izjavlja Hirota, da bo vlada podvela skrajno stroge korake, da obnovi disciplino v armadi.

Italijani bombardirajo selišča vseprek po Abesiniji

Pariz, 5. marca. AA. Havasov posebni poročevalec z bojišča v Vzhodni Africi poroča iz Debrama Kosama, 100 km južno od Tanskega jezera in 150 km od Addis Abebe, da so italijanska letala bombardirala mnogo mest. Tri britanske državljanke, in sicer mrs. Smith in Sterlin in miss Cable, ki prebivajo v Debramo Kosamu, so brzojavile v Addis Abebo in prosile, da jih zaradi obstreljevanja italijanskih letal preselijo drugam. Iz Addis Abebe je takoj odšel nalog, da odleti v Debramo Kosam letalo, ki bo te britanske državljanke pripeljalo v Addis Abebo. Razen tega naglašajo, da je britanski poslanik v Rimu sir Eric Drummond sporočil italijanski vladi kraje, kjer se nahajajo britanske poljske bolnišnice od Desija pa do Uorama.

Incident na čsl.-madžarski meji

Bratislava, 5. marca. c. Danes je prišlo na meji med Češkoslovaško in Madžarsko do težjega incidenta. Madžarska patrila je vdrla 2300 m preko meje. Patrila je bila sestavljena iz šestih vojakov. Tam je srečala dva češkoslovaška finančnika in ju razorožila. Od strani je videl dogodek nek drugi finančni stražnik, ki je začel streljati na patrilo. Pri tem je bil ranjen en stražnik, ostala patrila pa je takoj zbežala nazaj na madžarsko ozemlje. Ranjeni madžarski vojak je pustil na kraju samem puško. Takoj je prišla komisija, ki je ugotovila vse okoliščine in sporočila podrobnosti na pristojno mesto, ki bo uvedlo uradno postopanje.

Tlačansko delo na sovjetskih cestah

Tudi vse ženske od 18-40 leta

Moskva, 5. marca. Uradno poročajo, da je Svet ljudskih komisarijev sklenil novo uredbo o ljudskem delu v svrhu graditve in zboljšanja cest in je komisariju za notranje zadeve, torej šefu GPU naročil, da naredbo tudi izvede.

Naredba določa sledeče: 1. Podoželsko prebivalstvo se dvakrat v letu, spomladi in jeseni, pozove na javna dela. 2. Vsak je dolžan, da svoje delo opravi nepretrgoma v času, ki je zanj določen. Čestina dela je sleherni dolžan opravljati brezplačno, osebno in sicer 6 dni na leto. Dalje je vsak državljani sovjetske Rusije obvezan, da prav tako za toliko časa prepusti brezplačno svojo vprežno živino, transportna sredstva, torej vozila in drugi inventar v splošno uporabo. Dolžni so odzvati se pozivu GPU vsi moški od 18. do 45. leta, kakor tudi vse ženske od 18. do 40. leta. Naredbo so podpisali 3. marca 1936 v Kremlju Kalinin, Molotov in Unschlicht.

S tem je prisilno delo, ki ga je car Aleksander II. leta 1861 odpravil, v sovjetski Rusiji zopet zakonito uvedeno.

Strašna nesreča pri Gorici

Gorica, 5. marca. c. Pri Sv. Ivanu pri Gorici se je danes dogodila velika nesreča. Pokopavali so Franca Curgaia, ki je v svoji posebnosti hotel, da morajo obenem z njim položiti v grob še tri granate, ki jih je imel še iz časov svetovne vojne in ki še niso bile izpraznjene. Ko so krsto polagali v grob je najprej eksplodirala ena granata, ki je s silno defonacijo raznesla ves grob in napravila velikansko vdrtino v zemljo. Eksplozija je bila tolikšna, da je 16 nagrobnik kamnov dvignilo iz zemlje in poškodovalo celo pokopališče. Takoj nato pa je eksplodirala še druga granata. Ostaniti sta razceplila vdovo pokojnika in grobarja, šest pogrebcev pa je težko ranjenih.

Sofija, 5. marca. m. Na snočnji seji ministrskega sveta je bila sprejeta uredba z zakonsko močjo o podpisu notranjega posojila v znesku 300 milijonov levov.

Železniške delavnice v Mariboru so v nevarnosti

Maribor. — Delavci so zaslužili letno okoli 19,940.000 dinarjev

Maribor, 5. marca. Ves čas po vojni že delajo neki krogi na to, da bi se mariborske železniške delavnice, ki so eno največjih podjetij v Sloveniji sploh, demontirale ter prestavile nekam v sredino države. Da so bile te namere čisto resne značaja, je razvidno iz napovesti, s katerimi so morali naši slovenski zastopniki briniti in reševati to važno mariborsko ustanovo. Sedaj se je ta nevarnost vnovič pojavila.

V naši državi delajo se v dve vrsti: delavnice I. reda, ki zaposlujejo nad 600 kvalificiranih delavcev, in II. reda z manj kot 600 kvalificiranimi delavci. V prvo skupino spadajo delavnice v Mariboru, Zagrebu, Sarajevu in Nišu, v drugo pa Subotici, Vel. Bečkerek in Smederevo. V skupino I. reda bo uvrščena tudi nova delavnica v Kraljevu, ki bo v polnem obsegu obratovala.

Kakor razvidno, ima Slovenija samo eno delavnico in sicer mariborsko, ki pa je izmed vseh največja. Zaposluje v celoti 1960 uslužbencev, katerih letni zaslužek znaša 16.940.000 Din in ki za popravilo voznih sredstev potrebuje letno 47.680.000 Din. Resnica je sicer, da se ves ta material ne nabavlja v Sloveniji, vendar pa navedene številke pričajo, da uživa Slovenija od mariborske delavnice ogromno gospodarsko korist. Koliko slovenskih družin je gnojno preskrbljenih in koliko slovenskih trgovcev in industrijev ima v delavnici svojega stalnega in krepkega odjemalca.

Sedaj se je vnovič pojavila na odločilnih mestih v Belggradu namera, da bi se morala mariborska železniška delavnica v doglednem času popolnoma ukiniti. Za to se navajata sledeča dva razloga: Koncentracija voznih popravil in neugodno geografski položaj mariborske delavnice.

Kar se tiče koncentracije popravil voznih sredstev, je stvar sledeča: Do leta 1930 vse naše železniške delavnice niso mogle zadostiti potrebam po popravilu voznih sredstev, zaradi česar je morala železniška uprava odstopati del popravil tuzemskim in inozemskim zasebnim tovarnam. S tem pa je doživela slabe izkušnje. Stroški za glavno revizijo normalnotirne lokomotive so znašali v letni režiiji 286.000 Din, tuzemska tovarna je napravila isto delo za 525.000 Din, inozemska pa celo za 740.000 Din. Enake razlike so se pokazale tudi pri stroških za popravilo vagonov. Ker so zasebne tovarne popravile letno okrog 60 lokomotiv in 3400 vagonov, je umerno, da je zasebni, celo inozemski kapital pogoltnil ogromne milijone državnega denarja. Vdrževanje voznega parka v zasebnih delavnicah je pomenilo za državo veliko škodo, radi česar se je žel. delavnica odločila izvesti racionalizacijo naših žel. delavnic ter zgraditi še eno delavnico za popravilo voznega parka v Kraljevu. Ker je poleg tega gospodarska kriza zelo zmanjšala promet ter je s tem padlo tudi število popravil voznega parka, lahko obvladajo železniške delavnice od leta 1930 dalje vse zahteve. Kljub temu se nadaljuje z organizacijo nove delavnice v Kraljevu, ki naj bi bila prva etapa za koncentracijo vseh železniških popravil. Čim bo ta nova delavnica, ki je zgrajena po najmodernejših principih, obratovala, bo mogla prevzeti 25 do 30 % potreb za vzdrževanje voznih sredstev in možnost za koncentracijo popravil bo že delno podana. Da pa se doseže popolna koncentracija, bo potrebno še nekaj investicijskih del v nekaterih starih delavnicah, to pa na ta način, da se bodo te z delavnico v Kraljevu dopolnjevale. Čim bo ta program dovršen, se bodo ostale delavnice, med njimi je tudi mariborska — ukinile.

Belgrajsko mnenje o geografskem položaju za mariborske železniške delavnice pa najbolj jasno ponazarja članek ing. Bor. Milojevića v »Saobraćajnem pregledu«, v katerem pravi pisec:

Če pogledamo železniška omrežja na teritoriji naše države, opazimo, da so se naše železniške delavnice nahajale svoječasno na močnih prometnih vozliščih tedanjih železniških uprav. Sedaj pa se je položaj popolnoma izpremenil in nekatera mesta so popolnoma izgubila položaj in važnost, ki so jo imela poprej v prometnem pogledu. Tako je Maribor, v katerem se nahajala naša največja železniška delavnica, postal skrajna točka na meji naše države, zaradi česar je izgubil pomen, ki ga je imel poprej v prometnem pogledu in sedanja

železniška delavnica je popolnoma izgubila svojo vrednost, ker se ne nahaja v prometnem vozlu. Zaradi tega se bodo morali posli, ki jih sedaj vrši, polagoma prenesti na druge železniške delavnice; mariborska delavnica se mora ukiniti.

Znaki so danes tu, da je omenjeno naziranje o potrebi ukinitja mariborske delavnice v belgrajski železniški upravi že prodrlo. Nedavno so se vse ostale železniške delavnice podredile posameznim železniškim direkcijam, le mariborska je ostala izvenzeta. V mariborski delavnici se že nekaj časa sem ne delajo več nobene investicije, dasi so nujno potrebne za nemoten razvoj obratov. Poleg tega se je ukinilo sprejemanje vajencev, ki tvorijo glavni naraščaj delavstva. In kar je glavno, pripravljajo se preseliti več sto delavcev-specialistov iz mariborske delavnice v Kraljevo.

Če so vse delavnice podredile v vsakem oziru direkcijam, na katerih teritoriju se nahajajo,

Kako so gospodarili v Ljubljani

Ljubljana, 5. marca. Znano je, kako je ljubljanska šolska mladina v higijenskem oziru zanemarljiva, saj skoraj nobena šolska stavba v mestu nima kopalnice, niti umivalnice. In vendar plačuje, oziroma je plačevala mestna občina iz svojega proračuna prav čedno vsotico za kopanje šolske mladine.

Oktober meseca l. 1927. je mestni fizik dr. Rue poročal, da v mestu manjka javno kopalnice, ki bi bilo namenjeno šolski mladini. Edini šoli, ki sta imeli kopalnici, sta bili šoli pri Sv. Jakobu in na Prulah. Predlagal je, naj bi se mestna občina dogovorila s sokolskim društvom na Taboru, ki ima moderno in vsem higijenskim potrebam odgovarjajočo kopalnico. Mladina naj bi se tam kopala proti plačilu 0,50 Din, druge stroške pa bi trpela mestna občina na ta način, da bi odpisala stroške za vodo in elektriko. Tedaj je bil mestni gerent vladni svetnik Mencinger, ki je predlogu ustregel ter je sklenil s sokolskim društvom pogodbo z dne 16. januarja 1928. Po pogodbi bi mestna občina prispevala za kopanje 66.000 Din, k temu znesku pa bi otroci prispevali okoli 22.000 Din. Preračunano je bilo, da se bo kopalo okoli 2000 otrok. Pogodba je bila sklenjena za dve leti in sicer do konca šolskega leta 1929-30 ter se avtomatično podaljša za eno leto, ako se 6 mesecev pred potekom pogodbe ne odpove. V prispevku 66.000 Din je bila vrčunana tudi uporaba vode v znesku okoli 5000 Din in električni tok v znesku okoli 18.000 Din, ostanek pa naj bi krila mestna občina v gotovini.

Veliki župan je dne 12. marca 1928 izrazil proti temu pomisleke, češ, da naj bi imela pravico do kopanja tudi vsa druga šolska mladina. Mestna občina pa je odgovorila, da je pogodba že sklenjena in sicer le v korist šolski mladini mestnih šol ter da se tu ne da nič več spremeniti.

Vseh učencev mestnih šol je bilo tedaj 2871. Napravljen je bil razpored za kopanje šolskih otrok v popoldanskih urah in sicer v ponedeljek, četrtek in petek. Šolska mladina pa se je le v malenkostnem številu odzvala. To so bili samo začetki kopanja, pa še to se je izkazalo za zelo neprimerno in celo nezdružljivo, ker je bila nevarnost prehlajenja. To kopanje je bilo nato popolnoma opuščeno ter se ni več izvajalo.

Sokolsko društvo je prosilo mestno občino dne 19. januarja 1928, naj pogodbo spremeni tako, da bi prispevki otrok prihajali neposredno v blagajno, tako da jih ne bi pobiralo sokolsko društvo, mestna občina pa naj izplača letno 66.000 Din brez ozira na to, koliko otrok se koplje in ali ti otroci kaj plačujejo ali ne. Društvo je prosilo dalje za spremembo pogodbe, naj plača takso za pogodbo v znesku 3250 Din mestna občina sama. Mestna občina je sprejela te pogoje dne 11. junija 1928. Zavezala se je prispevati znesek 66.000 Din brez ozira na to, ali bodo šolski otroci prispevali k temu znesku 22.000 Din ali ne. Stroške te pogodbe je plačala iz socialnega sklada.

Dne 6. julija 1928 je prosilo sokolsko društvo, naj bi stopila ta pogodba v veljavo že s 1. februarjem 1928 ter da bi že od tega dne prejelo društvo

Joseph Schmidt slavni radijski in koncertni pevec, tenorist poje v dvojni vlogi s samim seboj v pevskelem velefilmu **Moj najlepši dan** Predstave ob 16., 19.15 in 21.15 uri KINO SLOGA Telefon 27-30 Za smeh: Otto Wallburg in Felix Bressart

Zgradba vseučiliške knjižnice zagotovljena

Ljubljana, 5. marca. Univ. prof. dr. Miroslav Kasal in tehnični višji svetnik inž. Josip Otahal od tehnične oddelka banske uprave se mudita v Belgradu, da izposlujeta končno odobritev načrtov za gradbo vseučiliške knjižnice. Izvedene so vse formalnosti, ki jih predpisuje gradbeni zakon. Kakor nam poročajo iz Belgrada, je gradbeni minister odobril načrte mojstra Plečnika z izpremembami, kakor so jih že v splošnem omenili v pogledu požarnega zidu napram mejašem. Prvotno so bili stroški za gradbo proračunani na 10 milijonov dinarjev. Ker vlada med stavbeniki in stavbnimi podjetniki za to gradnjo veliko zanimanje, je pričakovati, da bo licitacija dosegla veliko znižanje stroškov. Posojilna pogodba med ministrom prosvete in Drž. hipotekarno banko bo te dni podpisana. Lahko računamo, da bodo gradbena dela že do konca marca oddana in da bodo pričeli s prvimi deli že meseca aprila, če bo za to povoljno vreme.

† Štrajzlova mama

Ljubljana, 5. marca.

Po Ljubljani in okolici je danes dopolne žalostno odjeknila vest, da je ponoči umrla Štrajzlova mama, gostilničarka v znani gostilni pri »Štrajzlu« na Poljanski cesti, gospa Josipina Kozakova. Še sredi je po svoji navadi nadzorovala gostilniški obrat, tako gostinske prostore, kakor kuhinjo ter je šele proti polnoči sedla zelo utrujena na stol v kuhinji, nihče, ne njen sin Vlado, ne gostje in ne služničar niso čuli od nje nobene tožbe o kaki slabosti. Po policijski uri je legla k počitku, tedaj pa ji je postalo slabo, narkar jo je zadela možganska kap. Umrla je brez bolečin. Danes vse dan pa prihajajo številni spoštolci pokojnice ter ji izkazujejo zadnje časti in moljijo ob njenem mrtvaškem odru.

Pokojnica je dočakala 68 let. Doma je bila iz Višnje gore, odkoder se je primožila v Ljubljano, kot vdova pa se je omožila z gostilničarjem in mesarjem Josipom Kozakom. Ko je ta tipični in ugledni ljubljanski gostilničar, eden iz one vrste, ki sedaj že izginja, pred osmimi leti umrl, je gospa Josipina sama energično vodila Štrajzlovo gostilno, ki jo je dvignila do ugledne višine. V njenem lokalu so se zbirali sami dostojni in odlični gostje, kakšnega nereda Štrajzlova mama v svoji gostilni ni trpela. Saj je značilno za veliko moralo Štrajzlove mame, da v svoji gostilni na pr. ni trpela nobene igre in skoraj da ne petja, kaj šele nedostojnega obnašanja. Vzpričo Štrajzlove mame si noben gost sploh ni upal misliti na kakšno nedostojnost. Kljub temu pa je gostilna cvetela, saj je Štrajzlova mama skrbela za dobro klet in dobro kuhinjo.

Z možem sta vzgojila tri sinove. Najstarejši je pisatelj prof. Juš Kozak, drugi je publicist prof. dr. Ferdo Kozak, najmlajši Vlado, pa je zadnja leta z vnujo pomagal materi pri vodstvu gostilne ter jo bo vodil tudi v bodoče. Pogreb pokojnice bo v petek ob pol 5. popoldne.

Zalutujem izrekamo iskreno sožalje! Blagi pokojnici naj sveti večna luč!

Gledališče in koncerti

Koncert slovenske pesmi

Pevsko društvo »Ljubljanski zvon« obhaja 30-letnico svojega obstoja. Za to slavlje je priredilo koncert in smet tega koncerta je bila simbolno privlačna. Spored je obstojal iz umetno obdelane slovenske narodne pesmi. Ista smer nam je sicer že znana. Vanjo je z zanosom pokazal pol Akademski pevski zbor s svojim voditeljem in pevovodjo Francecom Maroltom. Ta vzpon je bil toliko močan, da je sprožil posnemanje. In to posnemanje je v danem okviru toliko resno, da zasluži priznanje.

Pesmi (zložene za mešani a cappella zbor) so nam bile v večjem že znane, le deloma nove. Vse pa so bile zbrane v spored s kritičnim okusom ter po sporedu urejene v šest delov: štajerska, primorska belokranjska, koroska, gorenjska in dolenska pesem. — Štajersko smer nam je pokazala pesem »Po vodi plava«, ki jo je obdelal Emil Adamič v preprostem narodnem tonu, kateremu se tudi vporablja ostanina kvintna podloga prav dobro prilaga; pesem »Mlin ljubezni« iskreno preprosta tvorba Marija Kogojca; pesmi »Pička« in »Kosova svatba«, v katerih je Oskar Dev kljub enostavni harmonizaciji zadel točno razmišljanje in segavo navihani ljudski ton; in še pesem »Lepa Vida«, kjer je Matija Tomc iz izrazitih epskega motiva zgradil svojevrstno, prepričljivo glasbeno stavbo z uporabo polifonije in v novišmi harmonskimi sredstvi. — Primorsko smer sta zastopali dve pesmi Emila Adamiča »Kaj pa delajo tičke« in »Zemlja mi v gosti gre«, obe ustvarjeni z močno muzikalno potezo, — prva v elegičnem min druga v scherzoznem tonu. — Belokranjsko smer je zastopal Matija Tomc z dvema deli. V »Belokranjskem kolu« je zjel ljudski plesni značaj z vso svojo toplo poezijo in zgrajen v ritmično napel enoten lik; v »Napojnici« pa živi odsev umirjenega vinskega razpoloženja. — Korosko narodno pesem smo doživeli od dveh obdelanih motivih, ki vsebujejo iskreno doživljeno preproste človeka bodisi ob smrti, bodisi ob prazničnem koledovanju. France Marolt ju je obdelal z močnim podžigljivim in ju zgradil v prepričljivo tvorbo, ki ostaja zvesti prvinemu izvoru. V isto smer pa sega tudi pesem »Marija in mlinar«, pripravedna pobožna pesem, ki ji je dal Matija Tomc izredno prepričljivo podobo z mnogo izraznega bogastva. — Gorenjski svet je zaživel iz znane preproste Devove »Mrliške« (Gozdici »Je zelen«, iz prikupno eroične Tomčeve »Slance« in iz Maroltove priručne navne »Kukavce«. — In končno je značaj dolenskega človeka zaživel v šaljivki »Kranjčev Jurij«, kjer je Emil Adamič razvil svojo veliko tvorbo moč v smer samonikne muzikalne komike, v Devovi »Zdravici«, ki ima priokus dolenskega cvika in

v »Kanalilejski ohceti«, kjer je motiv svečanega poročnega napoja obdelal France Marolt v svojevrsni tipični obliki predpeva in zbora v prepričljivo muzikalno zgradbo, močno naslonjeno na prvobitne ljudske poteze.

Ta bogati spored, ki je po svoji stilni urejenosti in smiselnosti vsega priznanja vreden, je zapel mešani zbor pevcev, kakih 70 po številu. Kaže, da je zbor zelo razčističen in dopolnjen z mnogo mladimi grli, ki so mu prinesli zvočno svežino. Boli, kot še nekoliko prazni in ne prav zlihi ženski glasovi, prija moški zbor, ki ga odlikujejo zlasti polni pedalni basi. Pri tem pa se zbor približuje medsebojni ubranosti, v kateri živi kar lepa zvočna gmoja.

Svoječasnega pevovodjo Zorka Prelovca, ki je dolgo vodil zbor po umetniški poti, je sedaj nasledil mladi pevovodja Dore Matul. Njegova zdrava ambicija in volja do resnega umetniškega dela je rodila vidne uspehe. Po eni strani je iz tega njegovega podjelnega dela zraslo marsikaj novih tovarstvih zborških umetnin, kar mu prinaša zasluženje z ozirom na rast naše pristne zborške umetnosti. Po drugi strani pa je v izvajalskem pogledu zastavil z zborom korake v resno umetniško pot. Dirigent je seznanil sebe in zbor z estetsko zakonitostjo. Zato je iz podajanja odsevala disciplina in skupna organiziranost, ki je rodila (v zastavljenju, dihanju, v dovolj jasnem fraziranju in podobno) umetninam ugodno podobo. V kolikor se pa čez to ugodno osnovo izvedba še ni mogla dvigniti, v toliko jo nado-mešča vera, da se bo na tej resni poti to še lahko zgodilo. Sem spada v prvi vrsti zaželjeno stopnjevanje izrazne moči o zboru na pristno vsebino glasbenih umetnin. Takó prelivanje različnih vsebinskih razpoloženj v isti umetnini, (Mlin ljubezni, Pička, Koleda, Mrliška), močnejši izrazni povdar ki doživlja (Lepa Vida, Slance), večja dramatska napetost (Marija in mlinar) in še mestoma večja zvočna čistost ter popolnejše odteljevanje. Sicer je bil pa splošen vtis tak, da so živahne pesmi (Kosova svatba, Zemlja mi v goste gre, Belokranjsko kolo, Napojnica, Kranjčev Jurij) nosile v sebi dovolj življenja, dočim razmišljujoče pesmi niso segle do polne vsebine. V splošnem pa je bil koncert uspešna prireditev umetniške vrste.

Zelo ugodno je vplival tudi resen, znanstveno fundiran koncertni uvodnik, ki ga je sestavil naš glasbeni folklorist France Marolt.

Koncert, ki se je vršil v Filharmonični dvorani, je bil dobro obiskan. — V. U.

— Pri zaprtju, motnjah v prebavi vzemite jutraj na prazen želodec kozarec naravne »Franz-Josef grenčice«.

Danes 16. 1915 in 21.15 uri **Napoleonovih 100 dni**

WERNER KRAUSS kot Napoleon KINO UNION Telefon 22-21

Gigantski zgodovinski film o poslednjem podvigu Napoleona v atonem pretrsljivem zatonu njegove bleščeče zvezde! Nad 10.000 snemalnih

Strahotna noč v Sremski Mitrovici

Nevarna borba s savskimi valovi - Voda je poplavlila 31 vasi Škoda gre v milijone

Včeraj smo med telefonskimi vestmi poročali, da Sava podira obrambne nasipe in poplavlja ogromne kompleksne zemlje in vasi. V naslednjem podajamo podrobnejša poročila.

Mitrovica, 4. marca.

Pretekla noč je bila za Mitrovico zelo kritična in polna strahu tistih meščanov, ki etanujejo v ulicah, ki so ogrožene od povodnj. Voda je polagoma, pa vztrajno naraščala in prodirala v mesto. Gasilska sirena je v noči večkrat žalostno tulila, naznanjajoč nevarnost in pozivajoč ljudi k obrambi proti povodnji. Okrog 9 je bila nevarnost zelo resna. Bilo je le malo delavcev, ogroženih točk pa veliko. Posebno je bilo nevarno pri zgradbi tehniškega oddelka na ribiški obali in v Drvarski ulici. Vojaštvu se je posrečilo zavarovati obalo pri poveljstvu pristanišča. Ob 11 je potem zatulila sirena in zavzvonili so zvonovi. Na ribiško obalo so pripeljali gasilsko črpalko, s pomočjo katere so vodo črpali in jo metali nazaj v strugo Save. Ponoči so tam zgradili nove nasipe, ker je stare voda že preplavila. Danes dopoldne so črpali vodo pri zgradbi tehniškega oddelka in jo metali nazaj v strugo. Sredi noči je bila ogrožena tudi točka, kjer končava veliki nasip Županja—Gunja—Mitrovica. Voda je prodrla začasni nasip in poplavlila velik prostor vse do skladišča lesne trdnice Varda, ki stoji med Lačarkom in Mitrovico. Tam se jim je posrečilo ustaviti prodiranje vode.

Sredi noči je voda prodrla nasip na bosanski strani v bližini Bos. Rače in poplavlila velike komplekse. Danes je mitroviška občina prejela od ministarstva za zgradbo nadaljnjih 30.000 Din za obrambo proti poplavi. Velika nevarnost grozi še pri prezimovališču, kjer je voda dosegla višino nasipa. Tam gra-de sedaj nove nasipe. Danes so stražniki hodili od hiše do hiše in pozivali ljudi k obrambi proti povodnji.

Voda je poplavlila velik del železniške proge Sid—Sr. Rača. V podrinjski Mitrovici je pod vodo več hiš. Ogrožene so obsavske vasi Hrtkovci, Kupinovo in Trogar, medtem ko je vas Vitojevci že pod vodo.

Sedaj Sava ne narašča več, pa tudi ne upada. Nevarnost je pa še vedno velika, ker je voda ne-navadno visoka in silno pritiska na nasipe. Ta povodenj je povzročila milijonsko škodo pri nasipih, samo mitroviški nasip trpi škodo nad milijon dinarjev.

Zemun, 4. marca.

Vodomer na Savi je sredi noči dosegel najvišjo točko. Vsi nasipi so ogroženi in le težko kljubujejo ogromnim množinam vode. Podnevi in ponoči strazi-žijo savske in donavske nasipe. Pretekla noč je prišla vest, da nekateri nasipi, posebno savski v Sre-mu, ne bodo več dolgo vzdržali. Zato je hidro-tehnični oddelk ministarstva za zgradbo izdal stro-go naročilo, da morajo vse ladje, posebno na Savi, pluti po sredi toka in z zmanjšano hitrostjo. Donava v Avstriji, Češkoslovaški in Madžarski upada. pri nas in v Rumuniji pa še vedno narašča. Vodomer na Donavi pri Zemunu je danes opoldne kazal 492 cm, pri Kovinu pa 530 cm nad normalno. Sava do Šamca upada, dalje do Zemuna pa narašča. Njen vodomer je danes opoldne kazal pri Jase-novcu 784, pri Brodu 748, pri Šamcu 683, pri Mi-trovici 731 cm. Kolpa, Vrbas, Drina, Una in Bosna polagoma upadajo.

Železniška proga Sid—Sr. Rača je na več mestih pod vodo. Poplavljenih je veliko cest na obeh bregovih Save. Pretekla noč je Sava začela prodirati nasip pri Bjelini. Tam so izpraznili več vasi. Tudi nasip pri Šamcu je začel popuščati. Z ladami vozijo pesek v vrečah za ojačanje nasipov. Kolikor se je moglo ugotoviti, je Sava poplavlila doslej 31 vasi. Človeških žrtev ni bilo, materialna škoda bo znašala več milijonov dinarjev.

Drobne novice

Koledar

Petek, 6. marca: Kvaterni petek: Perpetua in Felicita, mučenici; Fridelin, opat.

Novi grobovi

† V Ljubljani je umrla gospa Nevenka Velimirovič roj. Zagradnik, soproga artiljerijskega narednika Pogreb bo danes ob 3 popoldne iz hiše žalosti Lepodvorska ulica (Ljubljana VII) na pokopališče k Sv. Križu. — V zavetisti sv. Jožefa, Vidovdanska cesta, je mirno v Gospodu zaspala gospa Marija Gosjak. Pokopali jo bodo danes ob 4 popoldne. Naj jima sveti večna luč! Zalujočim naše iskreno sožalje!

Osebnosti

— Diplomirani so bili na pravni fakulteti v Ljubljani gg. Škerlak Vladimir iz Budimpešte, Polenski Ivo iz Novega mesta, Jereb Stane iz Ljubljane in Jerman Miha iz Krke pri Novem mestu. Čestitamo!

— V nižji tečaj pehotne častniške šole so odrejeni pehotni kapetani II. razr. Ivan Rabadan, Stanko Rupnik in Marijan Koštre; pehotni poročniki Rudolf Perhinek, Franjo Lipovšek in Franjo Rupnik in iz mornarice poročnik korvete Rudolf Ribar.

Pri ljudeh višje starosti, ki trpe na nerednem življenju, nudi pogosto naravna

Franz-Josefova

grenka voda, zaužita skozi osem dni dnevno po 3-4 kozarce, zaželeno odprje in s tem trajno polajšanje. Zahtevajte povsod Franz-Josef-ovo vodo. Ogil. reg. S. br. 30474/35.

— Diplomirani filozofi, ki bi sprejeli honorarno namestitev (14 Din od ure) na mestanekih šolah, naj za tako službo zaprosijo (5 Din kolek) in prilože po dva prepisa, diplome, državljanske izkaznice in dokazila o zadostitvi vojaški obveznosti (po en prepis kolkovan z Din 2) s temi originalnimi listinami vred kraljevski banoki upravi. V prošnji lahko tudi navedejo zavod, kjer bi prevzeli pouk. Originalne listine se vrnejo po ovrhovljenju prepisov.

— Ves pomladanski je bil četrti Kazimirov dan marca. S svatovskim petem rumenokulnih kosov se je družilo čvrčanje sinic in »grizu« ščin-kavcev. Po prisojahi, kjer je pogrnjeno s preprogo padecov, je smel cel roj živalnih čebelic. Tudi čmrlji so poskušali svoj polet, vmes se je pa že motovili citronček. V tem tempu seveda ne bo šlo stalno naprej, drugače bi mogla nastati katastrofa, ko bo sušec zavil še svoj rep.

— Obratniška shoda ne bo. Policija nas obvešča: Zveza obrtnih društev za Dravsko banovino v Ljubljani je pozivala z letaki in lepaki svoje člane na neko zborovanje, ki bi se imelo vršiti v Ljubljani dne 8. marca t. l. popoldne. To zborovanje se ne more vršiti, vsled česar opozarjamo na to dejstvo, da si ne bi ljudje po nepotrebnem nakopali izdatkov in zamude časa.

— Obveščamo vse telefonske naročnike, da je izšel nov uradni telefonski imenik za področje ljubljanskega ravnanstva za leto 1936. Dobi se na glavni pošti, Stane 10 čin.

— V Rim in Neapelj z avtom: 12 dnevno potovanje po Italiji od 7. do 18. aprila. Ogled vseh večjih in znamenitih krajev. Najlepši letni čas — najprijetnejši izlet! Pojasnila pošiljamo brezplačno. Veljavno pa se je treba prijaviti vsaj do 16. marca. — Po božjem svetcu. Ljubljana, Sentpeterska vojašnica.

— Pasijonska drama: V času obiskanja — osem postaj o Jezusovem poslanstvu — katero je spisal na podlagi evangelija Edvard Gregorin, član narodnega gledališča v Ljubljani. Cena nevezani Din 26, vezani knjigi pa Din 38, založila Jugoslovanska knjižarna v Ljubljani. Ni primernejše igre za resni postni in velikonočni čas, kakor je ta pasijonska drama, ki preseneča po nenavadno globokem pojmovanju Kristusovega poslanstva na zemlji, po večjem izboru in sestavi Kristusovih izrekov in prerokovanj iz stare zaveze ter končno oblikovanje v dramatični predelavi. Že lansko leto je bila uprizorjena z velikim moralnim in gnutnim uspehom na mnogih naših odrih — da o veličastni uprizoritvi v ljubljanskem dramskem gledališču ne govorimo. Pri vsem tem pa je igra tudi na manjših odrih izvedljiva, saj zahteva samo 22 moških in 33 ženske vloge. Ker je časa za uprizoritev te prekrasne in pretresljive pasijonske igre še dovolj — opozarjamo naše podeželske in industrijske odre, da razmišljajo o uprizoritvi. Vse režiserje in igralce kakor tudi ljubitelje lepe pasijonske igre posebej opozarjamo, da bo Narodno gledališče v Ljubljani tudi letos uprizorilo to pasijonsko dramo »V času obiskanja« za časa Velikega tedna. Režijo bo vodil avtor sam, ki prevzame tudi glavno vlogo. Priporočamo.

— Drzen vlom. V noči od 3. na 4. marec je bilo vlomljeno v trafiko ge. Gajšek Ane v Rogški Slatini. Vlomilec je s silo dvignil iz tečajev levo polovico vrat približno pol metra visoko, tako da se je mogel splaziti v trafiko. Tu je razmetal in pobral vse, kar je bilo kaj vredno tako n. pr. tobak, cigarete, znamke, koleke, galanterijsko blago itd. Prvi je opazil tatvino nočni zdraviliški čuvaj, ki je takoj obvestil orožništvo. Poslali so tudi po policijskega izvedenca in policijskega psa v Ljubljano. Vlom do sedaj še ni pojasnjen. Verjetno pa je, da je vlomilec poznal razmere, sicer si ne bi upal tako brezskrbno vlomiti. Nesrečna lastnika trafike je tembolj pomilovanja vredna, ker so ji še do danes neznani roparji oropali in ubili pred par leti moža. Upajmo, da bo ta vlom čim prej pojasnjen, ljudje se pa svari pred nakupom.

— Krvava kamniška svatba ponovno pred sodiščem. Kot morska kača se vleče krvava kamniška svatba, ko je 16. avgusta leta 1931 postal žrtev pretepa med svati mesarski pomočnik Peter Peternel. Udarjen je bil z vso silo na glavo ter je pozneje zaradi vnetja možganov umrl 25. avgusta 1931 v ljubljanski splošni bolnišnici. Vršilo se je že osem razprav. Sodili so 4 sodniki-poedince, izdane so bile 4 sodbe. Sprva je bilo na zatočni klopi 6 obtožencev, obtoženih zaradi tepeža. Zdravniki so podali razna mnenja. Prvotni zdravniški izvid je po udarjal, da je bil pokojni Peter Peternel udarjen z robom klopi. Zadnji izvid primarija dr. Lavriča pa je bil v tej smeri, da ni izključeno, da je bil Peternel mogoče zadet od stola, klopi ali od kamna. Pred sodnikom poedincem s. o. s. g. Rajkom Lederhasom se je vršila ponovna obravnava. Zaradi tepeža sta bila sedaj obtožena mesarski pomočnik, 27 letni Matevž Pogacar, ki je bil sprva oproščen, in travevec Janez Uršič iz Gor. Strani pri Kamniku, star 70 let.

Razprava je trajala od 8.30 do 13.30. Bila je prav živahna. Rezultat današnje razprave je bil: Matevž Pogacar obsojen zaradi malomarne poškodbe na 6 mesecev zapora. Star Uršič, Janez Uršič pa oproščen.

— Romanje na Sveto goro pri Gorici in izlet v Trst bo 18. in 19. marca in pozneje vsakih 14 dni. Obneje listine preskrbimo vsakomur. Plaše pravčasno po obširna navodila in pojasnila, da se boste potem lahko pravčasno veljavno prijavili, ker moramo romarski spisek zaključiti vselej 8 dni pred odhodom. — Naš naslov: »Po božjem svetcu, Ljubljana, Sentpeterska vojašnica.

— Podporno društvo državnih in banovinskih uslužbencev dravske banovine ima svoj redni občni zbor v nedeljo, 22. marca 1936 ob 9. uri zjutraj v beli dvorani hotela Union v Ljubljani, Miklošičeva cesta. Dnevni red: 1. Konstituiranje obnega zbora 2. Poročilo odbora 3. Poročilo pregledovalcev računov 4. Dopolnilne volitve 5. Predlogi odbora 6. Predlogi članstva 7. Slučajnosti. — Ob nesklepnosti se bo vršil pol ure pozneje ravno tam z istim dnevnim redom nov občni zbor, ki bo sklepal veljavno ne glede na število prisotnih članov.

— Obsojen junak voja. Pred malim kazenskim senatom v Ljubljani je bil obsojen na 5 mesecev strogega zapora 32 letni čevljarski pomočnik Leopold Žukelj, ki je 26. oktobra lani v Brekovičih pri Zireh z nožem napadel Janeza Turka. Najprej mu je odrezal levi mezinec do sredine. Ko je Turk korakal okrvavljen naprej, je Žukelj skočil še za njim in ga dvakrat sunil z nožem v hrbet. Te poškodbe so bile lažje značaja. Obtoženec je v glavnem priznal krivdo.

— Zanimiva vinska razprava. Pred malim senatom v Ljubljani se bo 20. t. m. vršila zanimiva kazenska prizivna razprava proti nekemu vinskemu trgovcu ki je bil pred okrajnim sodiščem v Ljubljani po čl. 6 vinskoga zakona obsojen na 200 din denarne kazni češ da je točil ciknjeno rdečo dalmatinsko vino. K razpravi je vabljenih šest priš.

— Opozarjamo na današnji oglas Praškega velesejma v »Slovenec«.

— Ni dovolj, če zahtevate pri trgovcu žitno kavo. Tudi je več vrst. Če hočete nekaj res okusnega in zdravega, zahtevajte Ziko.

Liubljana

— Drevi ob 20. je v Trgovskem domu Masarykov večer v proslavo njegovega rojstnega dne. Pri koncertnem delu sodelujejo: priznana operna in koncertna pevka ga Pavla Lovšetova, dalje g. Jože Gostič operni pevec, ljubljanski godalni kvartet (gg. Pfeifer, Stanič, Sušteršič, Müller), Akademski orkester in pa konservatorist Cveto Švigelj. — Proslava se vrši pod pokroviteljstvom g. bana dr. M. Natlačenca g. diviz. gen. P. Nedeljkovića, g. inž. St. Minovskega, konzula ČSR, g. župana dr. J. Adlešiča in g. rektorja dr. M. Samca. — P. n. občinstvo se opozarja na ta večer naših mladih jugoslov. - češkoslovaških sodelavcev. — Pričetek točno ob 20 uri.

— Umetnostni spomeniki Slovenije je naslov predavanju, ki ga bo imel na XX. prosvetnem večeru g. mgr. Viktor Steska. Že ime predavatelja nam daje garancijo, da bodo obiskovalci deležni zanimive in aktualne stvarine naših umetnostnih spomenikov. Naša dežela hrani zelo zanimive spomenike tako arhitektonske, kakor tudi slikarske. Vsak dan hodimo mimo njih pa jih ne opazimo. Zato vabimo cenj. občinstvo, da se tega predavanja v čim večjem številu udeležijo. Predprodaja vstopnic: Prosvetna zveza, Miklošičeva cesta 7.

— Misijonar Friderik Baraga ima velike zasluge za pokristjanjenje Indijancev v Severni Ameriki. Življenje njegovo žrtve in trud ga naravnost postavljajo na naše oltarje. V Ameriki, kakor tudi v stari domovini se je započela živa akcija, da ga proglasijo za svetnika. Amerikanski Slovenci so mu postavili krasen spomenik v kulturnem vrtu v Chicagu. Slovenija mu pripravila še lepši spomenik z novim Baragovim sementiščem. Očetovska skrb za bodoči duhovski naraščaj ni bila zadnji povod misijonskemu potu našega škofa dr. Gregorija Rožmana. V nedeljskem predavanju med amerikanskimi Slovenci bomo slišali in videli marsikaj zanimivega o našem misijonarju, kakor tudi o slavnosti, ki so bile prirejene ob priliki odkritja Baragovega spomenika. Na zanimivo predavanje opozarjamo vse ljubljanske kroge. Predavanje bo ob 11. uri popoldne, dne 8. marca v veliki dvorani hotela Uniona. Predprodaja vstopnic v Prosvetni zvezi, Miklošičeva cesta 7.

— Predavanje A. Z. Drevi ob 8 bo v beli dvorani Uniona predaval g. profesor France Vodnik o temi: Problem katoliške umetnosti. Po predavanju je debata. Vsi gg. starešine in člani vljudo vabljeno.

— Škofijsko društvo za varstvo sirot v Ljubljani ima danes občni zbor ob 5 popoldne v pisarni Karitativne zveze v Ljubljani. (Poljanska cesta 28, Marjanišče). Člani iskreno vabljeno.

— Mogočno ljudsko petje je pretresalo dvorano Delavske zbornice preteklo nedeljo zvečer, ko so igralci-akademiki, člani ljubljanskega Ljudskega odra, uprizorili stari škofijski pasijon. Ta častitljivi pasijon, bolj pobožnost kakor igra, se ponovi v nedeljo, dne 8. marca ob 16. na kar širše občinstvo opozarjamo. Cene prostorov so izredno nizke.

— Za svojo 50 letnico sem prejel toliko častitk, da mi zaradi preobilega dela ni mogoče se vsakemu posebej zahvaliti, zato naj blagovolijo vsi gratulanti sprejeti tem potom moje najprišrenejšo zahvalo! Josip Osana, profesor na klasični gimnaziji v Ljubljani.

— Združenje gostilniških podjetij v Ljubljani vabi članstvo, da se udeležijo v obilnem številu pogreba dolgoletne članice gostilničarke Josipine Kozak Pogreb bo v petek dne 6. marca ob pol 3. popoldne s Poljanske ceste št. 21. — Uprava.

— Prosvetno društvo »Ljubljana« mesto vabi vse člane in članice na prosvetni večer, ki bo drevi ob 8.45 v veliki dvorani hotela Metropol. Vhod v dvorano je iz Masarykove ceste. Člani in članice pridite polnoštevilno!

— Korošci! Korošci! Prijatelji Korošci! Jutri v soboto je v dvorani pri »Šestici« v Ljubljani III. koroški družabni večer. Na sporedu je: Nevezan pogovor o srednjeevropskih vprašanjih, ki ga bo vodil koroški rojak urednik g. dr. Lojze Kuhar. Začetek ob pol 21. uri. — Klub koroških Slovencev.

— Kino Kodeljevo. Danes dvojni spored: Ciganove gosli — Križem i mačem Jos. Mojca.

— Nad 5000 bolnikov. Ljubljanska bolnišnica je večeraj prekorajčila število 5000 bolnikov. Toliko jih je bilo namreč sprejetih od začetka leta. Naša bolnišnica mizerija torej ne pozna, temveč se od dne do dne večja.

Družbeni večer javnih notarjev bo v soboto, dne 7. t. m. zvečer v ogelni sobi restavracije »Zvezda«.

— Javna dražba zarubljenih predmetov bo dne 7. marca 1936 od 9. ure popoldne dalje v Ljubljani, Jegličeva ul. 10, baraka. Na dražbi se bodo prodajali moški klobuki, šivalni stroji, razne sobne rastline, majhna stoječa ura, tehtnica, šasija za tovorni avto itd.

— Kako kuhamo na električnem štedilniku, bodo gospodinje videle danes ob 4. uri na Brengu 8. Vstop prost.

— Ponesrečenci. V vasi Libelga v občini Šmartno pri Litiji je padla včeraj zjutraj pred domačo hišo 86 letna prevzitarica Marjeta Bajčeva ter si zlomila levo roko. — Na Starem trgu v Ljubljani se je pri sekkanju drv vsekala v levo roko 24 letna služkinja Vida Kustrinova. — V gozdu se je med delom zlomil levo roko 48 letni kočar Jernej Hribar z Vrha pri Žužemberku. — V Pollakovih tovarni v Ljubljani je padla težka bala usnja na glavo 29 letnemu delavcu Alojziju Mahničju iz Domžal.

— Preprečen goljufija. V Ljubljani se je naselil neki Artur Hirt, državljani Poljske ali po domače poljski žid. Dobil je zveze z nekim posestnikom z Unca pri Rakeku ter si pri njem zagotovil obratni kapital 100.000 Din. Za jamstvo mu je Hirt razkazoval neko tovarno na Gorenjskem, češ, da je njen sodružabnik. Posestnik je k sreči ob pravem času zvedel, da to ni resnično. Policija je osumila Hirta goljufije, da aretirala ter izročila sodišču. Posestnik pa Hirtu še ni izročil mnogo denarja ter je škoda, ki jo trpi zaradi tega, manjša.

Maribor

— Kje bo sedež okrajnega glavarstva. Okrajno glavarstvo Dravograd ima začasno sedež v Prevaljah. Sedaj so se začeli Dravograjčani potegovati, da bi se okrajno glavarstvo preselilo k njim, kar pa zopet ni pogodu Prevaljčanom, ki zahtevajo, da ostane sedež glavarstva tam, kjer je bil doslej.

— Na dnevnem redu prihodnje občinske seje v torek 10. t. m. bo poleg sklepanja o proračunu za leto 1936-37 tudi vprašanje zamenjave vojašnic in odkupa vojaškega skladišča za carinarico.

— V visoki starosti 87 let je umrla na Frankopanski cesti 12 gospa Josipina Travizan, mati kopanski cesti 12 gospa Josipina Travizani, mati Naj počiva v miru!

— Plemenit dar. Rdečemu križu v Mariboru so darovali mariborski lekarnarji 200 din namesto venca na grob pokojnega zdravnika dr. Drascha.

— Film »Golgota« je dosegel pri premieri v kinu Union ogromen uspeh. Veličastni prizori, izdelani z izredno monumentalnostjo, predstavljajo vrhunc francoske režijske umetnosti, ki je danes znana po vsem svetu. Harmonično celoto z dejanjem filma tvori tudi čudovita scenarija. Posamezni prizori filma ostanejo gledalcu v neizbrisnem spominu. Film se bo predvajal še do ponedelja 9. t. m.

— Jugoslovanska - češkoslovaška liga ima drevi ob 8. v lovski sobi hotela Orel svoj redni občni zbor, ki je združen z Masarykovsko proslavo. Vabljeni člani in prijatelji!

— Nedelja na nogometnem polju. Ob pol 4. popoldne se srečata na igrišču Železničarja ob Tržaški cesti SK Železničar in Čakovčiči SK. Čakovčičani so bili že od nekada za Mariborčane trd oreh in tudi v nedeljo se pričakuje presečenje. — ISSK Maribor nastopi v Celju proti tamošnjim Atletikom.

— Grafologija in spoznavanje človeka. O tem bo predaval v Ljudski univerzi prihodnji ponedeljek psiholog svetovnega slovesa univer. prof. dr. Ludvig Klages iz Zürich.

— Drevi literarni večer. V dvorani Ljudske univerze nastopijo drevi naši književniki - pisatelji Miran Jarc, Tone Seliskar in Franjo Roš ter pesniki Tauferjeva in Pelinova. Čitali bodo svoje se neobjavljene proizvode.

— Vzemirjanje ljudi. Nekateri dnevniki so prinesli obširna poročila o strašnem zločinu, ki se je zgodil nad Prevaljami. Opisano je bilo v vseh podrobnostih, kako je neki posestnik Peter Mirsič zaklal svojo ženo in njenega prijatelja ter potem končal se sebe. Orožniško poveljstvo v Prevaljah je vesti o tem zločinu odločno demantiralo. Izkazalo se je, da se je zločin pripetil — v razgreti domišljiji poročevalcev.

— Kolporterje za prodajo časopisov sprejmemo. Zasluge je dober in trajen. Priprave sprejema uprava »Slovenec«, Rokoska cesta 1.

— Državno prvenstvo v rokoborbi se bo vršilo v Mariboru v prireditvi SSK Maratona v nedeljo 13. t. m. Zanimanje za to prireditev je že sedaj veliko ter so poslali svoje prijave že številni klubi, ki gojijo rokoborbo. Letošnje državno prvenstvo bo važno zaradi tega, ker se bo na njem izbrala naša olimpijska reprezentanca, ki bo pred olimpijado še nastopila v Grčiji, na Poljskem in v Pragi.

— Izvoz štajerske perutnine zopet omogočen. Mariborsko okrožje Kmetijskih združenj nam sporoča, da je Nemčija odobrila za mesec marec znesek 400.000 mark za uvoz zaklane perutnine iz štajerskega. Cene perutnine so se zaradi tega zopet dvignile ter so začele izvozne trdnice nakupovati blago v večjih količinah.

— Požarna nevarnost v železniških delavnicah, o kateri smo poročali predvčerajšnjim, ni bila po pojasnilu očividcev tako huda, kakor je bilo to razvideti iz našega poročila.

— Celoslovaško sta pretepla. Dva huda junaka sta se zagovarjala včeraj pred malim senatom. Bila sta to 62 letni posestnik Franc Mahorič iz Placarjev in njegov vinar 27 letni Jožef Cafuta iz Drete. Oba sta obtožena, da sta pretepla in poškodovala mnogo oseb, ki so prišle na žganjekuh k Mahoriču, med temi pa sta zadala Francu Rojsu življenjsko nevarne poškodbe, zaradi katerih je dolgo bolehal. Obsojena sta bila Franc Mahorič na 2 leti robije in 2 leti izgube častnih pravic, Jožef Cafuta pa na dva meseca strogega zapora. Poškodovani Rojs, ki je zahteval 42.000 din odškodnine, je bil zavrnjen na civilno pravno pot.

— Ogenj uničuje. V Dobrovcih je zgorela majerija posestnika Avgušina Petreča. V poslopju je stanoval majer Kobale z ženo in 4 otroki, ki so se jedva rešili iz goreče hiše. — V Zgornji Poljskavi je zgorela kočja posestnika Franca Rudolfa. — V Leskovcu pa je uničil ogenj gospodarsko poslopje posestnika Sagadin.

— Ciganoska. Naše oblasti so dobile nalogo, da zasledujejo ciganko Danico Nikolič, ki je rodila pred nedavim v Skofji Loki otroka, ki je bil krščen na ime Marija. Izkazalo se je, potem, da je ista ciganka dala otroka krstiti še v sosednji župniji. Pri obeh krstih je imela druge botre. Verjetno je, da je mala cigancica dobila sv. krst še kje drugje, ker cigani take stvari radi delajo. Zadržje so omenjeno cigansko famulijo videli pri soštanju, pa je izginila, predno so prišli orožniki.

Zupnik Jožef Ocepek - 60 letnik

Sicer dobro vemo, da bo gospod Ocepek zamahnil z roko, ko bo to čital, mi pa le pravimo, da čast komur čast in ne bilo bi prav, če bi se ga danes ne spomnili.

Trindvajset let gospod Ocepek župnikuje na eni najmanjših fara ljubljanske škofije. Njegove Oviše so svetu skoraj nepoznan kraj, vendar on dela, ljubi svoj kraj in svoje ljudi. Dolenec je, a je z leti postal popoln Gorenjec, vse tiste lastnosti ima, ki krase vrlega sina izpod gorenjskih vrhov. Žilavost, vztrajnost, nepopustljivost, resničnost, trd značaj, a mehko in do vsakega dobro srce. Kako pa bi oviški župnik mogel živeti brez teh lastnosti? Oviški farani niso hudomušni ljudje in svojega župnika tudi razumejo. Gospod Ocepek nikoli ni bil človek, ki bi slepomišlil. Resnica mu je nad vse. Mnogokrat je rekel, da mnogo rajši vidi, če mu človek grenko resnico v obraz pove, kakor pa da bi blinil okoli njega. Sam se pa seveda tudi kot neizprosni borec za resnico drži tega načela. Vztrajnost in podjetnost ga podpirata pri njegovem težkem delu. Mnogočesa se loti in ni je stvari, ki bi je ne bil izpeljal. Če pomislimo samo, koliko sprememb je doživel majhna cerkevica svetega Miklavža — srce oviške fare. Zvonovi so zapeli, bronzasti zvonovi, orgle so bile popravljene, ura, elektrika, prtovi, okna, vasa zunaj in znotraj prebeljena in še mnogo drugih stvari. Zdaž gospod Ocepek pripravila največje: nove klopi v cerkvi; vse do dneva ima izračunano, kdaj in kako jih bo naredil. Tako gospod ljubi božjo hišo in farani so ponosni nanjo. In čigava zasluga je, da imamo na Ovišah novo, mogočno »Narodno šolo«, kakršne daleč naokoli nimajo?

Preveč bi bilo, če bi se naprej naštevati in tudi gospod Ocepek bi nas prišel okregat. Dobro vemo, da gospod Ocepek še ne bo kmalu omahnil, saj je za svoja leta še izredno krepak in čil, delal bo naprej Bogu v čast in narodu v korist. Vsa njegova fara tam pod Jamnikom in Malim vrhom se danes veseli tega jubileja, čestitajo mu pa tudi njegovi številni prijatelji širom naše domovine. »Bil je med nami kot zmo klen in zdrav; ta, kakor knjige mi, ljudi je brati znal«, pravi nekje župančič o vrlem možu in v polni meri velja to tudi za gospoda Ocepka. — Bog ga živi in podpiraj še mnogo let!

Celje

— Nov izhod na celjskem kolodvoru. Na celjskem kolodvoru delajo za potnike, ki prihajajo z različnimi vlaki nov izhod, in sicer poleg postajnega posloja na južni strani. S tem bo zelo razbremenjen sedanji izhod in vhod iz postajnega posloja.

— Smrtina nesreča. Dne 16. februarja je posestnikov sin Jože Lampret iz Loške vasi pri Ponikvi napadel 30 letnega pos. sina Jakoba Slatinskega s Slatine pri Ponikvi in mu z udarcem z motiko razbil lobanjo, tako da so izstopili možgani. O nesreči smo takrat poročali v »Slovenec«. Slatinsk je v sredo umrl.

— Otok se je vžgal z bencinom. Dornik Anica, 1 leto stara hči rudarja iz Bukove pri Laškem, je postala v torek žrtev neprevidnega igranja. Dobila je bencin, kateri se je vžgal, na otroku se je vnela obleka in je Anica dobila opekline po vsem telesu.

— Streška družina v Celju javlja »vojemu članstvu, da bo sobno streljanje razen ob petkih zvečer tudi ob nedeljah in praznikih od 9. popoldne dalje v Celjskem domu.

— Za trgovske kroge važno predavanje v Celju. Trgovsko društvo v Celju bo priredilo v torek, dne 10. marca ob pol 9. uri zvečer v veliki dvorani Obrtnega doma v Vodnikovi ulici zanimivo predavanje o prodajni umetnosti. Predaval bo g. Stane Megušar iz Ljubljane.

Naznanila

Liubljana

1 III. redni letni občni zbor SK Slope bo dne 11. marca 1936 ob pol 7 zvečer v prostorih Nabavljajne zadruge dr. Železnice — spodnji prostori — z običajnim dnevnim redom. Vabimo vse članstvo na udeležbo. — Odbor.

1 Prirodoslovno društvo priredi svoje 11. predavanje v soboto, dne 7. t. m. Slišali bomo g. profesorja S. Brodarja, ki bo govoril o »Stari kamni dobi v Jugoslaviji« in pri tem podal skupen pregled doseženega dela in nazorov nam. Spoznali bomo Slovenijo kot pravo provincu paleolitskih postaj. Predavanje se vrši v predavalnici Mineraloškega inštituta na univerzi in se prične ob 18. Prilite vsi, ki se zanimajo! Fld. Dravi ob 8 po postni predgibi, bo v dvorani Društvenega doma na Glinah zanimivo predavanje a sklopičnim slikam »Cerkve v rdečem pasu okrog Pariza«. Predaval bo g. dr. Vilko Fajdiga. Vstop prost. — V nedeljo 8. marca t. l. se ponovi veseloizl. »Revček Andrejček« v režiji g. Ivana Jezerška.

1 Nočno službo imajo lekarni: mr. Bakarčić, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva c. 20 in mr. Garšon, Moste.

1 Kino Kodeljevo igra danes ob 8 dvojni spored: Ljubljana v zmagi — in s Križem in mačem — Jose Mojca. — Cene običajne.

1 Udruga rezervnih oficirjev — pododbor Ljubljana ima svoj redni zbor v petek 20. t. m. ob 20 v društveni sobi Kongresni trg 1/II.

1 Moški odtok Salezijskega prosvete na Kodeljevo. Ima drevi ob 8 sestanku, pri katerem predava gospod urednik Franc Tersoglav o »Japonski notranji in zunanji politiki«.

1 P. n. občinstvo obveščamo, da se drevi ne vrši koncert violinista Karla Rupla in da je preložen na petek, 20. marca v Filharmonični dvorani.

1 II. mladinski koncert bo v nedeljo dne 8. t. m. ob 11 popoldne v Filharmonični dvorani. Količarstva sopranistka gđ. Zupčeva zapoje arije iz oper Mignon, Vesela žene Windsorke, Sevilski brivci in Angelina. Tenorist Jože Gostič pa zapoje arije iz Gorenjske slavka, Mojstrov pevec Norlinberških iz Wertherja in Turandota. Oba pevca pa zapojeja iz opere Karmen in Lucie di Lammermoor. Uvodno besedo k mladinskemu koncertu, ki ima naslov »Arija govori skladatelj Adamci«, pri klavirju je profesor Lipovšek. Spored, ki je obenem vstopnica, velja 3 Din.

Celje

— »Bratje« na odru Ljudske posojilnice. Gledališka družina KPD v Celju bo v prireditvi v nedeljo ob 4 popoldne v dvorani Ljudske posojilnice Jalenovo dramo v štirih dejanjih »Bratje«. Dejanje se godi v prvi prekratni dobi, ko smo reševali naše neosvobodeno domovino Koroško.

— O sodobnih pogledih na položaj narodnih manjšin bo predaval pod okriljem podružnice Branbora na Ljudski univerzi v ponedeljek, dne 9. t. m. ob 20 g. dr. Vreton iz Ljubljane.

Drugi kraji

Sneberje—Zadobrova. Dramatični odtok vprizori v nedeljo, dne 8. marca »Lopo Vido« Začetek ob 3 popoldne.

Kranj. Na ljudski univerzi bo predaval danes 6. marca ob 8 zvečer g. dr. Kučer: V globino morja. Predavanje bo v gimnazijski telodavali.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Petek, 6. marca: Zaprtlo.

Gospodarstvo

Naše gospodarstvo v januarju

Iz najnovejšega mesečnega poročila Narodne banke posnemamo o položaju našega gospodarstva te podatke za januar:

Državni dohodki nadalje ugodno pritekaajo. Donos je znašal januarja 1936 766 milj., kar je sicer v primeri z decembrom za 112 milj. din manj, vendar je danes znatno boljši kot v januarju 1935, in sicer za 59 milj., in kot v januarju 1934 za 35 milj. din. Vpošteti je treba, da so se lani v januarju že poznale prve davčne olajšave tedanjega finančnega ministra dr. Stojadinoviča. Med posameznimi vrstami dohodkov omenjamo: donos neposrednih davkov 145 (januarja 1935 128), posrednih davkov 221 (2007), monopolov 156 (143) in državnih podjetij 238 (217) milj. din.

Promet na naših borzah je sicer nekoliko manjši kot v decembru, vendar je v devizah večji kot januarja lani. Devizni promet je znašal 199 (decembra 1935 217 in januarja 1935 116 milj. din). Efektivi promet je znašal 19 (31, 73) milj. din.

Tečajni vojne škode so bili v januarju letos nižji kot v decembru lani, vendar še višji kot januarja lani.

O gibanju indeksa cen ter zunanji trgovini v januarju smo že objavili podatke. Dodatno objavljamo še nekaj števil o posameznih državah, s katerimi najbolj trgovimo. Letos je bil v januarju prav znaten izvoz v Nemčijo, saj je znašal 107,8 milj. in s tem dosegel rekordno višino tudi v primeri z decembrom lani s 102,4 milj. Na drugi strani se uvoz iz Nemčije drži dokaj stalno, saj je znašal januarja 59,8 decembra lani pa 60,2 milj. Trgovina z Avstrijo nazaduje. Uvoz iz Avstrije je padel od decembra na januar od 39,2 na 37,4, izvoz v Avstrijo pa od 45,6 na 43,0 milj. Izvoz v CSR je padel od decembra na januar od 28,6 na 20,1, uvoz pa od 66,5 na 52,8 milj. din, tako, da je naša aktivnost v prometu s CSR celou narasla.

O položaju na denarnem trgu navaja poročilo te značilne podatke: Vloge pri privilegiranih denarnih zavodih (Poštna hranilnica in Drž. hip. banka) so narasle v decembru največ radi pripri-

sanjih obresti za 66 milj. din skupno na 2020 milj. V primeri z letom 1935 so brailne vloge narasle za celih 270 milj. din. Razvoj vlog pri teh dveh zavodih nam kaže tale tabela (v milj. din):

	Pošt. hran.	Drž. hip. banka	skupno
1931	334	616	950
1932	448	725	1168
1933	564	871	1435
1934	718	1031	1749
1935	851	1169	2020

Gibanje vseh hranilnih vlog pa izkazuje v državi prirastek v novembru za 23 milj., dočim je znašal v decembru s pripisanimi obrestmi vred 105 milj., kar pomeni, da so se prav za prav vloge v decembru zmanjšale. Če razčlenimo razvoj hranilnih, dobimo sliko, ki je še običajna: prirastek vlog v privilegiranih zavodih, nazadovanje vlog v ostalih zavodih.

	priv. zav.	ostali zavodi	skupno
1932	1168	9016	10184
1933	1435	8404	9839
1934	1750	8195	9945
1935	2020	8205	10225

Ce vpoštavamo pripisane obresti, ki so zelo skromne pri zasebnih zavodih, saj se jih nahaja velik del pod zaščito in plačujejo komaj približno 2%, so vloge lani pri zasebnih zavodih nazadovale, čeprav ugotavlja ministrstvo trgovine in industrije, da je doslej novih vlog pri zaščitenih zavodih že nad pol milijarde Din.

Bilance 20 velikih bank izkazuje v decembru zmanjšanje vlog za 119 milj. din, kar bo najbrž v zvezi s tehničnimi izpremembami pri statistiki. Zato so pa narasla posojila teh bank za 9 milj. na 4288 milj. Najbolj pa je narasla pri bankah gotovina za konce leta in znaša ta postavka 408 milj. din, kar že dolgo ni bilo zabeleženo in je samo v decembru znašalo povečanje gotovine 112 milj. din, dočim je leta 1934 v decembru bilo povečanje za 75, decembra 1933 pa za 81 milj. din.

Podpore ruskim beguncem in invalidom - 640 milij. Din

Ko smo pregledovali zaključne račune kraljevine Jugoslavije za leto 1933-1934 s poročilom glavne kontrole, smo v izveščku računa bilance za buđetsko leto 1933-34 našli med aktivni pod postavko razna posojila tudi vsoto 592.552.546 din, ki je bila naznačena kot podpora ruskim beguncem, nadalje vsoto 47.066.706,73 din kot podpora ruskim vojni invalidom, skupno torej aktivno postavko v znesku nad 639,6 milij. din.

Pri pregledu zadnjih računskih zaključkov za zadnja leta smo ugotovili, da je narasla leta 1931-1932 vsota podpor ruskim beguncem za 32.400.000 din, podpora invalidom pa za 8.940.914 din, nadalje 1932-1933 za 25.800.000 din in 5.677.856 din ter 1933-1934 za 19.800.000 din, oz. 5.644.174,50 din, skupno je torej v treh letih znašala vsota podpor 78.000.000 din, podpora invalidom pa 20.262.944,50 dinarjev.

Iz podatkov računskega zaključka se da sklepati, da so bile dajane podpore kot posojila tako beguncem kot invalidom. Poleg tega se nahajajo v računskem zaključku še tale aktivna, ki so tudi v zvezi s podporami ruskim beguncem: Ruska banka za trgovino in industrijo v Parizu, kjer imamo naloženih 6,13 milj. frankov ali 17.884.000 din, nadalje je vloženih v Ruski banki za trgovino in industrijo v Londonu 4.424.000 franc frankov ali 12.873.000 din in končno znaša dolg ruskega poslanstva v Belgradu 473.750 franc frankov ali 1.378.500 din.

V zvezi s temi našimi številkami so zanimivi tudi podatki, ki jih navaja belgrajska »Politika« z dne 5. marca. Pred nekaj leti je znašal kredit za državno komisijo za podporo Rusom 6—8 milijonov. Iz tega so se vzdrževale ruske šole, potrebni, bolniki, starci iz ruske emigracije v vsej naši državi. V zadnjih letih se je ta kredit vedno manjšal in je znašal n. pr. v oktobru 1934 še 1.400.000 din, v oktobru lani pa še 750.000 din. Zato se je tudi osebe državne komisije reducirale, pa tudi podpore. Skupna mesečna podpora za one, ki ne morejo zaslužiti ničesar, sedaj le 50—250, le malo jih je ostalo, ki dobivajo 350 din.

Stanje Narodne banke Vpliv vpisa bonov - Zmanjšanje naložb na žiru

Dne 29. februarja 1936 je bilo stanje Narodne banke naslednje (vse v milj. din, v oklepajih primeri z izkazom za 22. februar):

Aktivna: zlato v blaginjah 1411,3 (plus 13,0), zlato v inozemstvu 68,8 (—9,44), valute 0,06 (—0,06), devize 15,7 (—12,9), skupna podlaga 1495,9 (—9,4), devize izven podlage 309,4 (—4,8), kovani denar 375,24 (—33,9), posojila: menična 1420,7 (—5,5), lombardna 254,97 (—0,8), skupna posojila 1675,7 (—6,3), razna aktivna 545,5 (—5,66).

Pasivna: obrok bankovcev 4929,9 (plus 114,0), drž. terjatve 84,64 (plus 77,7), žiro 485,85 (—242,8), razni računi 901,55 (plus 14,74), skupno obveznosti po vidu 1472,04 (—150,4), obveznosti z rokom 101,1 (—25,7), razna pasiva 160,54 (plus 21,4).

Obrok bankovcev ter obveznosti po vidu 6401,94 (—36,36), podlaga s primom 1922,24 (—12,1), od tega samo zlato v blaginjah s primom 1813,54 (plus 16,8), skupno kritje 30,02 (30,04)%, od tega samo kritje z zlatom v blaginjah 28,32 (27,90)%. Iz kazka je razvidno zmanjšanje podlage ter deviz izven podlage. Nasprotno pa je sam zlati zaklad v blaginjah banke narasel, največ radi vrnitve zlata iz inozemstva, deloma pa radi konverzije deviz v zlato. Posojila banke nadalje padajo.

Večje so izpremembe na pasivni strani izkaza banke. Tu je obrok bankovcev znatno narasel. Druge izpremembe pa so v zvezi z izdajo prve tranše državnih blaginjskih bonov. Teh je bilo v prvih štirih dneh do konca februarja vpisanih 155 milj. din. Zaradi tega so se državne naložbe pri banki povečale do konca meseca kljub izdatkom za stalne obveznosti države za 77,7 na 84,64 milj. din.

Na drugi strani pa vidimo ponovno zmanjšanje obveznosti z rokom in sicer za 25,7 milj. Obveznosti z rokom so še pred mesecem dni znašale 184,95 milj. din, na koncu leta 1935 pa 193,4 milj. din. Sedaj znašajo le še 101,1 milj. in so se torej v doli 1 meseca zmanjšale za skoro 84 milj. din. Najbolj važno pa je zmanjšanje žiroračunov za 242,8 na 485,85 milj. din. Veliko tega zmanjšanja je pripisovati običajnim potrebam gospodarstva za ultimo meseca (tako se je od 22. januarja do 31. januarja zmanjšal saldo na žiroračunih za 101,8 milj. din, od dne 22.—28. februarja 1935 za 38,4 milj. din). Lahko računamo, da je od zmanjšanja odpadlo okoli 100 milj. na običajne potrebe za ultimo meseca, ostalo zmanjšanje pa je v zvezi z vpisom državnih blaginjskih bonov, katerih je

bilo do konca meseca vpisanih, kot smo že dejali, za 155 milj., od tega torej največ s porabo naložb na žiroračunih pri Narodni banki. Pri hvalavredni publiciteti finančnega ministrstva bi bilo zelo koristno, če bi nam finančno ministrstvo hotelo še povedati, koliko milj. odpade od vsega vpisa na banke, koliko na zavarovalnice, koliko na druga podjetja itd.

Gospodarska Mala zveza

V lork je bilo zaključeno delo gospodarskega sveta držav Male zveze. Iz poročila o delovanju sveta posnemamo tole:

Po prvi seji se je svet razdelil v več odsekov. Trgovski odsek je ugotovil, da je narasel promet držav Male zveze med seboj od 1933 na 1935 za 50%. Nato je obravnaval načrt za blagovno izmenjavo med Češkoslovaško na eni strani ter Jugoslavijo in Rumunijo na drugi strani. Istočasno je bilo sklenjeno, da se bodo čimprej začela pogajanja med Jugoslavijo in Rumunijo za sklenitev nove trgovinske pogodbe. Delegati bodo v kratkem prišli v Budimpešto in razpravljali o realizaciji načrtov v zvezi z novim režimom zunanje trgovine v Rumuniji.

Na prometnem polju je omeniti direktno lariof med vsemi češkoslovaškimi postajami ter jadranskim pristaniščem. Dela za poenotenje ureditve prometa bodo končana še letos. Značilna izboljšanja so bila izvedena v letalskem prometu n. pr. je bila podpisana praga Praga—Sušak do Splita in Dubrovnika. Glede plovbe na Donavi bo takoj uveljavljena konvencija o racionalizaciji prometa.

Poštna unija velja že od začetka leta 1936 za vse tri države. Dela za zblizanje med pošto unijo držav Male zveze in balkanskega sporazuma napredujejo.

Nedalej je bil stvorjen odsek za tujski promet in je bila sklenjena tujkoprometna pogodba med Jugoslavijo in Rumunijo.

Tudi na drugih poljih je bilo ugotovljeno izboljšanje medsebojnih odnosov.

Končno omenja komunikacije o seji sveta, da so bile na zasedanju zamenjane ratifikacijske listine za 13 rumunsko—češkoslovaških dogovorov, ki stopijo takoj v veljavo. Poleg tega je bila sklenjena med Češkoslovaško in Jugoslavijo pogodba, ki ima za namen odpraviti dvojno odmero dednih pristojbin.

Prihodnja seja sveta Male zveze bo 1. oktobra v Bukarešti.

Vsi, ki mnogo jedo in stalno sede in trpe vsled tega prav pogosto na trdi stolici, naj pijejo vsak dan čisto naravne

Franz-Josefove

grenke vode, ki se mora poprej segreti. Davno preizkušena Franz-Josef-ova voda se odlikuje po svojem sigurnem učinku in prijetni porabi in se (izl. reg. S. br. 30474/35)

Mizarji ne uporabljajo domačega lesa za pohištvo. Razstave pohištva na ljubljanskem velesejmu so dovršene in bogate, vendar se vsesplošno opaža, da uporabljajo naši mizarji tuj les. Zakaj ne domačega, ko ga imamo dovolj in prikladnega? So temu morda krivi tudi arhitekti, ki ustvarjajo načrte za pohištvo in predvidevajo tuj les? Naš oreh, javor, češnja, hrast in še mnogo drugega so prav porabni lesovi za pohištvo. Zanimiva bo letos na ljubljanskem velesejmu razstava raznih mizarjev iz ribniškega okraja. Tamošnji mizarji so prav dobri, razstavili bodo prvovrstno pohištvo iz domačega lesa. Lesni industrije iz Ribnice se je celo ponudil, da pokloni mizarjem potrebni, takoj uporabni domači les za izdelavo razstavnega pohištva brezplačno. Ker se tudi štajerski mizarji oglašajo, obeta biti pohištvena razstava prav zanimiva in pestra. V splošnem pa naj velja načelo, da spada na velesejem samo soliden mizar, ki je zmožen kvalitetnega dela.

Konkurz. Okrožno sodišče v Ljubljani je na predlog prezadolženca razglasilo konkurz nad imovino Svetozarja Koserja ml., trgovca z mešanim blagom v Ljubljani, Mestni trg št. 11 in 12. Konkurni sodnik s. o. s. Anton Avsec, konkurzni upravitelj dr. Josip Voršič, odvetnik v Ljubljani. Prvi zbor upnikov 11. marca ob 8.30. Prijava terjatve do 25. marca in likvidacijski narok 1. aprila ob 9. Pasiva 414.000, aktivna 248.000 Din.

Država in banke v Italiji. Na zadnji seji italijanske ministrske sveta je bilo sklenjeno uvesti popolno državno kontrolo in enotno vodstvo nad vsemi bankami. Ustanovi se državni inspektorat za vse hranilnice in kreditne zavode. Banca d'Italia se izpremeni v državno banko z odstranitvijo zasebnega kapitala banke, ki znaša 3 milijarde lir, nadalje se prenesejo vsi kratkoročni kreditni

in trgovski posli na denarne zavode, ki so podložni javnemu pravu, nadalje se poveča poslovanje pol-državnega instituta mobilare za srednjeročne kreditne posle, državna kontrola se uvede nad poslovanjem zavodov za dolgoročne kredite in omeji poslovanje lokalnih in regionalnih bank.

Mednarodni semenj v Poznanju. Kakor vsako leto, se bo vršil tudi letos mednarodni semenj v Poznanju od 26. aprila do 3. maja 1936. Po svoji važnosti je to šesti semenj v Evropi. Oficijsko se bodo udeležile tega sejma letos sledeče države: Francija, Nemčija, Brazilija, Meksiko, Indija, Španija, Palestina, Češkoslovaška, Belgija, Anglija, Avstrija, Madjarska, Argentina, Vatemala, Grčija, Letonija, Rumunija in Bolgarija. Letošnje prireditve se oficijsko udeležijo s posebno razstavo vzorcev tudi Jugoslavija. Udeležbo pripravlja »Poljsko-jugoslovanski gospodarski komite v Belgradu« (Kraljev trg 5/II.). Ker je zagotovljena državna podpora, ne bo razstava vzorcev združena z velikimi stroški za posamezne razstavljalce. Imenovani odbor poziva zato gospodarske kroge, ki želijo priti v poslovne zveze s Poljsko, naj izkoristijo ugodno priliko in naj se čimprej prijavijo odboru z navedbo, kakšne vzorce želijo razstaviti. Odbor daje tudi vsa potrebna navodila.

Borza Denar

Neizpremenjeni so ostali tečaji Curiha, Newyorka in Pariza, narasel je Amsterdam, dočim so popustili tečaji Berlina, Bruslja, Londona in Prage. V zasebnem kliringu je avstrijski šilling ostal na ljubljanski borzi neizpremenjen na 9,35—9,45, dočim je na zagrebški borzi popustil na 9,2350—9,3650, na belgrajski pa na 9,28—9,38. Grški boni so notirali v Zagrebu 32,50—33,20, v Belgradu 32 denar. Angleški funt je ostal na naših borzih neizpremenjen na 249,20—250,80.

Nemški čeki so popustili v Ljubljani na 14—14,20, v Zagrebu pa na 13,93—14,13, za medio marca 13,95—14,15, v Belgradu so notirali 13,9047—14,1047.

Za italijansko liro (valuto) so plačevali denarni zavodi 2,97—3,02, dolar pa po 49,25—49,75.

Ljubljana. Tečaj s primom:

Amsterdam 100 h. gold.	2065,65—2080,24
Berlin 100 mark	1749,20—1763,08
Bruselj 100 belg.	735,26—740,32
Curih 100 frankov	1424,22—1431,29
London 1 funt	214,83—216,89
Newyork 100 dolarjev	4279,69—4316,—
Pariz 100 frankov	287,75—289,18
Praga 100 kron	180,47—181,58

Celotni promet na zagrebški borzi je znašal brez kompenzacij 1.359.726 din

Curih. Belgrad 7. Pariz 30,205. London 15,125. Newyork 30,8. Bruselj 51,675. Milan 24,25. Madrid 41,875. Amsterdam 208,225. Berlin 123. Dunaj 56,90. Stockholm 77,975. Oslo 75,975. Kopenhagen 67,50. Praga 12,68. Varšava 57,725. Atene 2,80. Carigrad 2,45. Bukarešta 2,50. Helsingfors 6,66. Buenos-Aires 0,83625

Rednostni papirji

Ljubljana. 7% invest. pos. 75—77, agrarji 45—46, vojna škoda promptna 358—360, begl. obvl. 63—65, 8% Bler. pos. 81—83, 7% Bler. pos. 72—73, 7% pos. DHB. 81—83.

Zagreb. Drž. papirji. 7% invest. pos. 78—80 (80), agrarji 44,50—45,50, vojna škoda promptna 356,50—357,50 (357, 359), 3., 4. 358 bl. begl. obvl. 64,50—65 (65), dalm. agrarji 60,50—61, 8% Bler. pos. 80—82, 7% Bler. pol. 72 bl. — Delnice. Priv. agrarna banka 239—240, Trboveljska 120—128. Osj. slad. tov. 135 den.

Belgrad. Drž. papirji. 7% invest. pos. 80—81, vojna škoda promptna 357—357,50 (357,50), begl. obvl. 64—64,74 (64,50); 62,50—63, 8% Bler. pos. 81,75 bl. 7% Bler. pos. 72,50 bl., 7% stab. pos. 79,50 bl. — Delnice. Narodna banka 6000—6020, Priv. agrarna banka 238—239 (239).

Žitni trg

Novi Sad. Koruza bč. in srem 104—106, ban. 104—105. Vse ostalo neizpr. Tendence slaba. Promet srednji.

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Petek, 6. marca: II. Solška ura: Akademije ob 100-letnici rojstva Josipa Stritarja (izvaja I. dekl. mešč. šola v Ljubljani). — 12. Citre in mandoline (plošče). — 12,45 Vremenska napoved, poročila. — 13. Napoved časa, objava sporeda, obvestila. — 13,15 Orkestralni koncert rusne glasbe (plošče). — 14 Vremensko poročilo, borzni tečaj. — 18 Zenska ura: O sorovi prebrani (ga. Milena Serko). — 18,30 Reprodukcijski koncert. — 18,40 Kaj mora vsak vedeti o zemljiski knjigi (V. Bidovec). — 19 Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporeda, obvestila. — 19,30 Nac. ura: Zagodovina in sedanjí položaj naših izseljencev v Franciji, Belgiji in Luksemburgu (predavanje iz uradnika dr. Alojzija Kuharja, bivšega izseljenškega komisarja v Parizu). — 20 Prenos proslave predstojnika Masaryka (iz Trboveljske doma). prirediti Jugoslov. česka liza. V odmoru: Čas, poročila.

Drugi programi:

Petek, 6. marca: Belgrad: 19,30 Violina — 20,30 Tamburice. — 21,30 Prenos iz Zagreba. — 22,30 Surove skladbe. — Zagreb: 20 Proslava jubileja Strahine Petrovića. — 22,15 Plesna glasba. — Dunaj: 19,30 Koncert vojniških godb in pevskih zborov. — 21 Komorna glasba za pihala. — 22,10 Zabavni koncert. — 23,45 Plesna glasba. — Budimpešta: 19,30 Prenos iz opere. — 22,35 Plošče. — Trst-Milano: 20,35 Pesta glasba. — 21 Simfonični koncert. — Rim-Bariz: 17 Prenos koncerta iz Akademije sv. Cecilije (starinski instrumenti). — 20,35 Izra. — 21,15 Orgle in pejo (klasična glasba). — 22,15 Plesna glasba. Praga: 19,30 Dečki zbor peje češke narodne. — 19,50 Jindrichove skladbe za soli in zbor. — 20,35 Lomova igra »Voditelji«. — 21,10 Francoska komorna glasba. — 22,30 Plošče. — Brno: 20 Zbor moravskih učiteljev. — 21,40 Richterjeve skladbe. — Bratislava: 20,15 Slovenske narodne pesmi. — 21,10 Orgelski koncert. — 21,30 Salonski orkester. — 22,45 Plošče. — Pariz: 20 Simfonični koncert (sodeluje pianist Sergej Prokofjev). — Berlin-Königsberg: Bratislava: 20,30 Vse se vrli. — 22,30 Pihala. — Hamburg: 20,10 Bleslova igra »Kay Kossal«. — 21,10 Vesela glasba. — Lipsko: 20,10 Hilsenova balada. — 20,50 Drazdanska filharmonija. — Köln: Stuttgart: 20,10 Veselje v hiši. — Frankfurt: 20,10 Plesni večer. — Monakovo: 20,10 Vojaki večer. — Bernmünster: 20 D'Albertova opera »Nizava«.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

DRAMA: Začetek ob 20.

Petek, 6. marca: Zaprt. Sobota, 7. marca: Pesem s ceste. Red C. Nedelja, 8. marca ob 15: Golfevanor. Izven. Cene od 10 Din navzdol. — Ob 20: Tule dete. Izven. Cene od 20 Din navzdol.

Ponedeljek, 9. marca: Zaprt.

OPERA: Začetek ob 20.

Petek, 6. marca: Zaprt.

Sobota, 7. marca: Katarina Izmajlova, Lady Macbeth. Red B.

Nedelja, 8. marca ob 15: Manon. Izven. Cene od 30 Din navzdol. — Ob 20: Mamselle Nitouche. Izven. Cene od 30 Din navzdol.

Ponedeljek, 9. marca: Večer plesne umetnosti Mica Carakova. Izven. Znižane cene.

Torek, 10. marca: Pot okoli sveta. Premijera. Izven.

Sport

Hermes : Primorje

Po dolgem presledku se zopet sestanele navedeni mošči in to v prvenstveni tekmi, Upamo, da nam bosta pokazali res lep nogomet. Moštvo Primorja gre v borbo kot favorit, toda tudi Siskariji se ne bodo dali kar tako premagati, saj so v zadnjih dveh tednih katastrofalno porazili moštvo SK Celje na domačih tleh s 7:0, ter kombinirano Ilirijo s 4:0, tako, da imajo zavidljiv količnin golov. Tekmi se vršila na igrišču Hermesa. Ob 14. uri je predtekma, glavna tekma pa je ob 15.30.

Prvenstvo ljubljanske zimskošportne podzveze

Za prvenstvo Ljubljanske zimskošportne podzveze, ki bo nepreklicno v dneh 7. in 8. marca v Planici, se je prijavilo že nad 70 tekmovalcev. Med njimi je tudi naša olimpijska garda polnoštevilo zastopana, poleg naše ostale smučarske elite. Za to prireditelje vlada med smučarji, veliko zanimanje, kjer bodo imeli gledalci priliko videti tekmovalce, posebno skoke na novo zgrajeni 60 metrski planiški skakalnici.

Tekmovanje je razdeljeno takole:

V soboto, dne 7. marca ob 15. uri popoldne je tek za seniore, za kombinacijo in samostojno na 18 km.

V nedeljo, dne 8. marca ob 10. uri popoldne je tek za podvezno mladinsko prvenstvo na 4, oziroma 7 km.

Poleg naših odličnih skakačev bo skakal izven konkurence tudi norveški trener g. Haagen ter eventualno tudi drugi priznani inozemski skakači.

Ker bo to tekmovalce res zanimivo radi ostre konkurence, ki bo med posameznimi tekmovalci, upamo, da bodo v soboto in nedeljo politeli vsi prijatelji zimskega športa v Planici in dali prireditvi ono svečano obilo in razpoloženje tekmovalcem, ki je pri prireditvi takega značaja nujno potrebno.

Zato v soboto in nedeljo vsi v Planico!

J. Z. S. Z. ugotavlja, da se je na podlagi poročila svojih funkcionarjev uveril, da je tekmovalce Heim Hubert na olimpijskih igrah svojo dolžnost izvršil. Ni bila njegova krivda, da je od nadaljnjega tekmovalstva v smuku odstopil.

Solski izleti v Planico. Za skupine dijakov, ki se žele udeležiti tekem v Planici kot gledalci pod vodstvom g. profesorjev je potrebno, da se prijavijo ti izleti kot vsi ostali solski izleti pravočasno postajnačelniku Ljubljane Glavni kol. na običajni, za šolske izlete predpisani tiskovnici.

Opozorilo. Vse klube ponovno opozarjamo, da je podaljšan rok za prijavo klubovnih članov za režijske vstopnice k smučkim tekam v Planici do 11. t. m. Klubi, ki žele dobiti režijske vstopnice naj se prijavijo pisмено do danega roka izvršnemu odboru Planice.

Turni smučarski tečaj SPD na Triglavu. od 22. do 29. marca 1936.

S tem praktično poučnim izletom vas popelje vodja tečaja g. Kveder Janer iz Maltrane na Smučarjevo kočjo čez Hribarico na Sedmurno jezera ter čez Bogatin in Vogel na Črno prst. Tečaj je vezan s poučevanjem smučske tehnike na strminah, na večjih in v praktično na izletih. Predvidenih je tudi več izletov tako na Kanjavec, na Delbi vrh, na Pralovec, na Rodice, Novi vrh in drugi.

Neopazeno so vstili iz takih tur in kdor je že presmrdel Triglav, in zopet se vrača nazaj na sonce, v brezskrbno prihodnost. Nenehno najpogostejše globoko zasnežene

Največji šaljivec sveta

Pred kratkim je umrl na Francoskem Anglež Horace de Vere Cole, ki je po vsej pravici veljal za največjega šaljivca sveta. O njem pripovedujejo te-le zanimive zgodbe:

Bilo je pred leti sredi londonskega mesta. Eleganten oblečen gospod, po videzu kak bankir, je opazoval lepe izložbe. Naenkrat je pristopil k njemu preprosto oblečen gospod, ki je bil podoban kakemu uradniku, ter ga poprosil, naj bi za nekaj minut držal konec vrvice, ker mora naglo nekaj zmeriti. Gospod je uslužno priel za konec motvoza, stopil ž njim na označeno mesto, kjer je bil geometer s kredo zarisal v ceslo križ. Geometer, ki je očividno meril cesto, je pa z drugim koncem motvoza odšel za bližnji vogal. Tam je takoj naprosil prvega elegantnega gospoda, naj mu za nekaj minut drži konec motvoza, ker mora nujno zmeriti cesto itd. Oba gospoda sta res na vso moč resno in važno vsak za enim vogalom držala tisti motvoz, »geometer« Horace Cole pa je med tem sedel v sosednji kavarni s svojimi tovariši in se veselo zabaval, videč resne napore obeh potegnatih gospodov.

Bilo je nekaj let po burski vojski. Takrat je prišel v London sultan iz Zanzibara. Horace Cole pa je takrat še študiral na univerzi v Cambridgeu. Mladi študent je takrat prebiral poročila o sultanu, ki ne zna angleško ter se po otročje veseli vsega, kar na Angleškem vidi. Če ta črni sultan obiskuje že vso Anglijo, zakaj neki ne bi pogledal še v Cambridge? Tako si je mislil mladi študent. In res se je nekega dne po vsem mestu bliskovito raznesla novica, da pride v Cambridge črni sultan. Že čez eno uro bo tukaj! In točno čez eno uro so se na postaji zbrali že vsi odličniki mesta: mestni župan, rektor univerze in vsi profesorji. Tam so sprejeli sultana, ki se je pripeljal z vsem spremstvom. Razkazali so mu vse mestne znamenitosti, univerzo s kolegijem in še celo sobo, kjer prebiva »navihani študent Horace Cole«, kakor je rektor po tolmaču razlagal črnemu veličanstvu. Seveda je pravi črni sultan takrat mirno in zaspano sedel v nekem londonskem hotelu in se mu niti sanjalo ni o kakem Cambridgeju.

Angleži tujim vladarjem radi razkazujejo svoje velike boje ladje, na katere so silno ponosni. Nekoč so se na Angleškem mudili štirje abesinski principi, katerim so Angleži razkazovali vse znamenitosti. Zato se ni nikomur zdelo čudno, da so se abesinski principi prijavili za obisk v luko Portland, da si ogledajo ondodne boje ladje. Horace Cole je zastopal uradnika zunanega ministrstva, ki je odgovoren za črne goste. Vso družbo, v kateri je bila tudi ena ženska in tolmač, so z vsemi častmi sprejeli in jih vodili po bojnih ladjah. Nato je kapitan boje ladje priredil došlim abesinskim gostom banket, na katerem je eden izmed abesinskih princův v nerazumljivi mešanici jezikov imel napitnico. Tolmač je zbranim Angležem razložil, da je to književna abstrakcija, kakršne ovore gosposki rodovi v Abesiniji. Za napitnico se je zahvalil Horace Cole v imenu angleške vlade. Seže, ko je ta imenitna družba že davno bila v Londonu, so razkrili potegavščino. Vendar pa nihče ni bil hud na Horace Coleja. Se celo gosposke na admiraliteti so se smejali duhoviti šal.

Horace Cole je sam rad pripovedoval o svojih pustolovščinah. Najbolj imenitna se mu je zdela tista, ko je dal zapreti angleškega ministra Lampsona. Takrat je bil takrat poslanec in je ravno hitel v parlament. Naenkrat je pridrljal za njim Cole in na vse grlo kričal: »Primitite tatul!« Kmalu je prihitela policija, ki je aretirala Lampsona, češ, »da je poskušal ukrasti zlato uro z verižico«. Može je moral štiri ure policistom dopovedovati, da je član parlamenta in ne tat. Čez štiri ure se je to res dogladno, nakar so ga izpustili. K debati v parlamentu, kamor se mu je bilo tako mudilo, je pa vseno

prišel prepozno. Določen je bil za glavnega govornika proti nekemu zakonskemu načrtu, katerega je bilo predložila vlada. Ker glavnega govornika ni bilo, je bil zakon soglasno sprejet. Zato pa se je Lampson pozneje maščeval nad Horacom. Tri mesece po tem dogodku so vsi londonski dnevniki prinesli izčrpen nekrolog o »prezgodnji smrti znanega šaljivca Horace Coleja«. Ta nekrolog je napisal Lampson.

Cole na je ta nekrolog za 20 let preživel in v teh 20 letih napravil še marsikako norčijo. Po znanosti je bil precej podoben voditelju delavske stranke Ramsayu MacDonaldu. Nekoč je policija ob neki slovesnosti zaprla ulice in spuščala skozi le povabljeni goste ter člane vlade. Horace Cole je kol Ramsay MacDonald mirno prekoračil policijski kordon. Ko je nekoč šel po londonskih ulicah, so ga čestni delavci prijazno pozdravljali in ogovarjali: »Ramsey Mac«. Prosili so ga, naj jim kaj pove. Ta je bil takoj pripravljen, stopil je na nek zaboj in tam zbranim delavcem govoril tako konservativen govor proti socializmu, da so se delavci za glavo prijemali.

Oblubil je, da bo spisal svoje spomine, toda šele, ko bo 60 let star. A je umrl, star 57 let. — Kdo ve, ali bi bil ta kšaljivec v kaki drugi deželi mogoč?

Mladega medveda, ki ga je vrgla medvedka v newyorškem živalskem vrtu, umetno pitajo

Na Marsu naj bi bili ljudje?

Znani francoski astronom Robert Damion, ki prebiva v Nici, ima v Alpah svojo zvezdarno. Ta moč pripoveduje, da je s svojim daljnogledom že večkrat opazoval na Marsu razne znake, iz katerih sklepa, da na Marsu prebivajo ljudje, kateri bi s svetlobnimi znaki radi prišli v zvezo z našo zemljo. Učenjak pripoveduje, da je večkrat, zlasti pa v zimskih nočeh, okoli Marsa opazil veliko svetlobo, ki je nenadno zažarela in bila tako svetla, da je daleč okoli bilo vse ožarjeno. Damion pravi, da je to znak Marsovcův, da bi radi z našo zemljo in z nami prišli v stik. Vsak signal je trajal nekako 40 minut.

Zanimivo je, da ta učenjak v tej domnevi ni čisto osamljen. Nekaj podobnega so njegovi tovariši že pred več leti opazovali pri Lyonu. Če bi bilo res, da Marsovců žele z nami korespondirati, bi se jim ta njihova želja že dolgo ne mogla uresničiti. Naši najboljši žarometi so komaj toliko močni, da bi s svojo svetlobo mogli prodreti le četrtinko poti od zemlje do Marsa. Vendar pa Damion in še nekateri drugi še vedno upajo, da se bo to kmalu moglo uresničiti. Pred nekaj leti je bogata Francozinja darovala francoski akademiji 100.000 frankov, katere naj dobi tisti, ki bo prvi prišel v stik z Marsom.

On in ona. Na vratih čevljarstva delavnice je bilo s kredo napisano: »Zaprlo — sem zraven v gostilni.« Pod tem pa je z žensko roko bilo napisano: »Počakajte malo — sem šla poni.«

Gospod natakar, ali je mar tote polovica pečene kokoši?
»Kajpada, gospod.«
»A tako? Pa bodite tako ljubecni in mi prinesite ono drugo polovico!«

»To je pa res že odveč! Samo čas izgubljam z vami. Vsak dan prihajam po denar, pa mi vsak dan pravite, naj pridem jutri. Ne plačate pa nikdar.«

»To je res! Kdaj pa imate vs največ časa, da bi prišli?«
»Ob sredah.«
»Prav, pa hodite poslej terjat le ob sredah.«

V Londonu so ustanovili večerno kuharsko šolo za zakonske može in samce, da bi ne bili odvisni od ženske kuharske umetnosti.

Skrivnost kaznilnice Sing-Sing

Ameriška policija, zlasti pa newyorška ima z zločinci čez glavo dela. Newyorška policija je razdeljena v več oddelkov: cestna policija, patrolje, pristaniška brigada, motorna brigada (ta ima tako močna motorna kolesa, ki dohite lahko vsak avtomobil), bombna brigada (ta ima plinske bombe za solzenje), zračna brigada (ima tri letališča), brigada za tatove in brigada specialistov. Vsi oddelki pa so oboroženi s tanki, z oklopnimi avtomobili, brezžičnimi postajami, strojnimi puškami in jeklenimi oklepi. Ta mirovna armada šteje 16.000 mož, več ko 1000 podčastnikov, 600 poročnikov ter 100 stotnikov. Na leto aretirajo 300.000 ljudi, katere pošiljajo v kaznilnico Sing-Sing. Pročun newyorške policije znaša 53 milijonov dolarjev (to je 2 milijardi in pol dinarjev). V tem pa niso všteli zavodi zasebnih detektivov, katerih se poslužujejo vse velike banke, industrija, velika trgovina, zasebniki itd. Teh zasebnih detektivov je najmanj prav toliko, kolikor je državne policije. Kogar prime ta oborožena sila, ga pošljejo v glasovito kaznilnico Sing-Sing.

Kaznilnica Sing-Sing je največja na svetu. Po popisovanju častnikovarjev pa ni najbolj strašna. Celotno zaslavlja je, odkar so tam notri vpeljali kino. Časnikar, ki je obiskal kaznilnico, pripoveduje: »Sprejela so me široka vrata edina odprta med zidovjem, katere je vse obdano z bodečo žico. V ravnotežju sibi je na steni visel velik plakat, kateri je naznanjal, da bo velik ples v korist kaznilniškega osebja. Stopil sem po stopnicah navzdol do zapalnih mrežastih vrat. Bil sem v mišnici. Na desni strani so preiskovali obiskovalce, na levi pa je bila soba, kjer so obiskovalci lahko govorili z jetniki. Vrata me je vodil skozi staro poslopje, kjer je v štirih nadstropjih 900 celic. Ta nadstropja zvečer zapahnejo s posebnimi železnimi zapahli ter zaklenejo z močnimi ključavnici. V teh celicah ni oken, ter je v njih komaj prostora za ležišče. Drugi deli kaznilnice pa so bolj podobni lepo urejeni tovarni. V tem novem delu skoraj ne opaziš, da si v kaznilnici. Kaznjenci, oblečeni v sivo flanelasto obleko, opravljajo svoja opravila. Med njimi je mnogo Zamorcev, ki se tu skoro vsi zelo srečne počutijo. V kaznilnici je tudi kapelica, kjer se kaznjenci lahko udeležujejo božje službe. Zvečer pa kapelice spremene v kino in pri oltarju napno platno. V Ameriki smejo kaznjenci brati vse časopise in knjige, smejo vsak dan obiskovati kaznilniško kino ter do 10 zvečer poslušati radio. Vse postelje imajo vsaka svojo okvirno anteno. V kuhinji, kjer so kuhali sočivje, so pravkar pekli izvrstne štruklje k čaju. Z eno besedo, udobno življenje. Nerodno je le to, da ob rdečih zidovih v steklenih omarah s telefonsko napravo sede ječarji in stražijo.

Nedaleč od tod je zamorski kaznjence gojil sobne cvetlice. Po listem hodniku mimo smo prišli v oddelke na smrt obsojenih. Ječar nam je odprl oklopna vrata in naenkrat sem stal v nekaki operacijski dvorani, kamor je prihajala luč izpod stropa. Sredi sobe sem zagledal udoben lesen naslonjač, kakršnega so imeli naši stari očette. Ta naslonjač je bil glasoviti električni stol. Pričakoval sem, da bom videl kaj silnega, kovinskega, kar bi bilo vse prevlečeno z električno napeljavjo. Na, pa vidiš ta stari in udobni stol! Široki črni jermeni čakajo na roke, truplo in glavo. Po čisto tanki žici pod naslanjalom prihaja smrt v obliki 2000 voltov. V sobici poleg te dvorane visi električno stikalo, ki se mi je dozdevalo kakor kak grobni kamen. V tisti sobici je 12 stolov za 12 prič, kakor veleva postava.

Zapisniki pravijo: »Smrt je nastopila v 5, 6, 7 minutah.« Ta počasnost se mi je zdela strašna.

Ravnatelj pa me je pomiril: »V dveh minutah zgornj mozeg, toda že v eni dvestotinki sekunde obsojenec omedli. Nič ne trpi.«

»Ali res ne trpi? Saj se spominjam, da sem videl sliko. Lansko leto namreč se je nekemu častnikarju vključ strogi prepovedi posrečilo, da je fotografiral usmrtilcev z aparatom, katerega je imel skritega na čevljih med trakovi. Ta slika mi je pokazala strašno spačen obraz.«

„SLOVENE“
pred 60 leti:

V soboto 4. marcija 1876.

Domače novice.

(Deželni predsednik vitez Widmann) se je 2. t. m. z naglicem povrnil z Dunaja, kamor je pred nekimi tedni spremljal svojo ženo, ki je šla k tamošnjim zdravnikom zdravja iskat.

(Slovensko gledališče.) Jutri v nedeljo ne bo nobene predstave, prestavila se je na torek 7. t. m. in sicer na čast deželnim poslancom, ker se bo ta dan pričel deželni zbor.

(Iz seje deželnega odbora 26. februarja.) Sklenilo se je, da izpraznena služba kancelijskega oficijala pri deželni pomočni pisarni, se razpiše. — Sprejeta je bila pogodba z usmiljenimi sestrami, da se njim izroči norišna podružnica na Studencu v oskrbovanje. — Deželni odbor je odstopil od svojega sklepa od 29. jan. t. l. ter sklenil, da se deželnemu zboru ne stavi predlog, da bi občine za svoje revne bolnike v javnih bolnišnicah kaj plačevale.

(Novi trg) se bo odslej po sklepu nemčurskega mestnega odbora Anastaziju Grünnu na čast imenoval »Auersperg-Platz«.

»Meni pa se zdi, gospodična, da me imate za popolnega tepca.«
»Nikakor ne... popoln ni nobeden.«

»Bog te živi. Jaka! Močno si se spremenil v teh desetih letih, odkar se nisva videla.«
»Gospod, motite se, jaz nisem Jaka.«
»Glej ga no, še Jaka ni več!«

Ženska avtomobilistka, ki je povozila nekega moškega, pred sodiščem: »Nesrečo ste sami zakrivali. Jaz sem dobro vajena voziti, saj šofiram že 12 let.«

Poškodovani moški: »Kaj naj pomeni tak odgovor? Jaz sem tudi vajen hoditi peš, saj hodim že več ko 50 let.«

Babica srečnemu očetu: »Uganite, v kateri roki ga držim!«

Mraz v Afriki. Pred seboj vidimo sliko s trga Tangerja. Marokanci, ki prihajajo na ondodni trg, so zavili v volnene plašče, noge imajo pa boste. Marokanska zima torej ne more biti prebuda

Ledovje v nekaterih zalivih Severnega morja je začelo pokati in se premikati. Ribiči, ki so morali ves čas mirovati, so sedaj porabili to priliko, da so skozi razpoke spravili svoje ribiške čolne v prosto morje in odpluli na lov.

Stoletnica rojstva Josipa Stritarja

1836 6. marca 1936

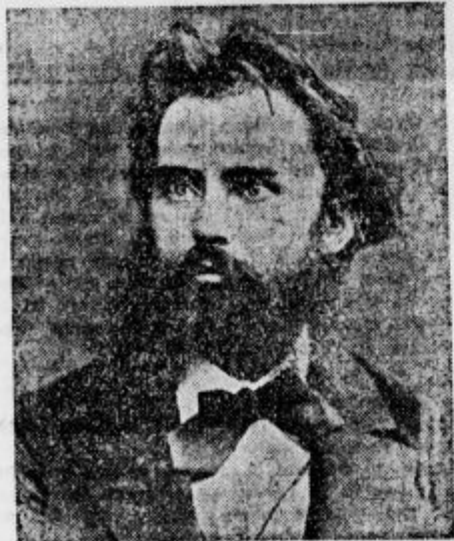
6. marca pred ravno sto leti je bilo, na Dolenjskem, v tihem dolinici, malo navzgor ob robu smrekovega gozda: v Podsmreki št. 2. pri Rihtarjevih; takrat se je tu v priprosti, s slamo kriti hišici otrok na svet rodil. Na zeleni trati zunaj pred bajto pa so rajale tri vile rojenice. Zaključile prva: »Veseli se oče Andrej Stritar in mati Urša, ker nad sinom vznaja zvezda, ki ne bo utonila; Jožek imenujta ga! — Pa se vstavi druga rojenica ter z globokim vzdihom začne: »Velik trpin bo, na skrivnost način učenec Platonov... Zalujem za njim! — In postoji še tretja vila rojenica, ki ga gleda že kot pesnika, pa zadeklamira:

»Visoko pravega pevca častimo,
Njegovo ni kakor je drugih srce:
V njem nosi človeštva neskončno gorje,
On za nas trpi, da se mi veselimo!«

In sto let pozneje, danes 6. marca 1936 se polasča naših pokrajin slavnostno razpoloženje... Velike Lašče (Slovenski Weimars) odpravljajo ob slavošpevih cele domovine za Trubarjem in Levstikom tretjega svojih sinov — Josipa Stritarja na Parnas med nesmetne svetovne kulture.

Zavidanja vredna občina — te Velike Lašče! Po Prešernu, Levstiku in Stritarju ne poznamo v slovenstvu nobenega »Nazaj«, nobenega »Vstranveč! Z njimi smo, kar smo, — slovenski narod!

In slava tebi, Boris Miran-Laščan, slava, slava!
F. S. Šegula.

Stritar v letih svojega največjega uspeha.

Velike Lašče slove po pravici za slovensko klasično tla, saj so nam dale začetnika slovenske književne kulture sploh, Primoža Trubarja, dalje velikega boriva, politično kulturno glavo mladostne dobe Franceta Levstika, prav tako tudi »centralno postavlo slovenske literature« Josipa Stritarja ter — pozneje središčnega slovenskega človeka našega stoletja dr. Kreka. Danes se Velike Lašče s ponosom spominjajo svojega velikega rojaka, ki je skorajda živ dočkal svoj stoletni jubilej, saj smo ga pokopali kot patriarha slovenske književnosti šele pred dobrimi desetimi leti (1923), ko se je ves izmučen od svoje življenjske poti vrnil z Dunaja v domovino umret, ter je našel svoj mirni grob pri svetem Kristofu, v našem bodočem narodnem Panteonu. In v narodnem Panteonu spadajo njegovi posmrtni ostanki na vidno mesto, saj si je Stritar v naši kulturni zgodovini — še predvsem v književnosti — ustvaril svojo posebno dobo, ki jo še danes imenujemo »Stritarjevo«, razumevajoč pod to oznako leta od »Klasja« do »Ljubljanskega Zvona«.

Današnjemu rodu je Stritar samo še ime, naši generaciji je bil častiljiv starček, ki je z nami kramljal po Mohorjevi družbi »v zimskih večerih«, nas zbiral »pod lipo« ter nam trozil »lešnikov« in »jagodič«: same dobre nauke, vsemaj nas za plemenitost in dobroto. Starejšim rodomov je pomenil posebej predhodne dobe, slovenske junaške dobe, ko smo iz ljudstva rastle v narod. Josip Stritar, ta naš »arbitr elegantiarum« se je rodil pod kmečko streho Podsmreke ravno pred sto leti, stopil v gimnazijo v letu revolucije 1848, bil med prvimi Alojziki kot Levstik ter je še danes v zavodu sv. Stanislava ohranjen zvezek »Danicice«, ki ga je svojerodno pisal kot dijaček z mirno, brezstrastno pisavo. V osmi šoli

je stopil iz zavoda ter bil sošolec znane plejade »Vajevcev«, Jenka, Erjavca, Tuška, Mandeljca, Brila, ni pa stopil v njih krog, ker pač ni čutil v sebi pesniškega duha, ki bi mu razganjal srce kot Jenku in drugim: dokaz, da Stritar v bistvu ni bil pesnik, ter da je pozneje postal šele pod silo razmer, kakšna naj bo umetna poezija. Pač pa je že kot osmošolec pasivno užival lepoto Levstikovih pesmi in jo znal pravilno ceniti. Pozneje je šel študirati klasične jezike na Dunaj, bil domač učitelj v plemiških nemških družinah ter z njimi potoval po Evropi, postal pozneje profesor na Dunaju, se oženil z Nemko ter si uredil svojo hišico v Aspagu pri Dunaju, kjer je živel v pokoju do l. 1923, ko ga je — po letih pomanjkanja — poklicala domovina domov ter mu dala zadnji mirni kotiček v Rogaški Slatini v hiši, imenovani »Stritarjev dom«, ki ga je pa užival samo par mesecev. Ob udeležbi vsega naroda so 87 letnega starčka pokopali pri Sv. Kristofu.

To je zunanji obris človeka, ki ga danes proslavlja slovenski svet kot svojega največjega književnega vzgojitelja, ki je »nekaj desetletij držal v rokah vse niti, ki se ovijajo najrazličnejših panog leposlovja: lirike, epike, dramatične, književne, umetniške, socialne, politične kritike, niti, ki se predejo v vse sloje naroda od bravca do bravca, buče vprašanja in povzročajo odgovore«, kot pravi največji poznavalec in Stritarjev monografist prof. Prijatelj. Šele s tridesetimi leti je Stritar kot že povsem ustaljen človek, šolan na klasični in moderni književnosti, ves povezan z niti evropskega zapada stopil v literarno areno na pobudo Jurčiča, ki se je tedaj pojavil na Dunaju ter z novim odkritjem Prešernovega genija v »Klasju« potrdil svoj talent in začel novo dobo. S Prešernom je uvedel svojo generacijo leta 1866 na književno poprišče, začel takoj nato v Glasniku borbo proti Koseskega pesniški demoralizaciji, s »Kritičnimi pismi« začel prvo slovensko poetiko, šolo pesniškega ustvarjanja, s katero si je pridobil ime največjega slovenskega kritika. Za Levstikom je povzel glas po kritiki, pa ga tudi takoj začel izvajati, ter postavil že tedaj vprašanje: »Ali hočemo Slovenci literaturo po zgledu drugih narodov?« L. 1868 je izšlo temeljno delo »mladoslovske generacije« almanah »Mladika«, skupno delo Jurčiča, Levstika in Stritarja, in ki pomeni posebno leto v našem slovstvu (monografija prof. Prijatelj). Stritar je sodeloval že s povestjo. Drugo leto pa je izdal svoje pesmi, »brez apostrofa«, napisane morda zato, da pokaže, kako naj bo slovenski pesniški jezik tekoč, vsekakor pa bolj kot iz notranjega ognja. Svojo generacijo pa je preveril tudi o svojem pesniškem poslanstvu (ideja, sentiment) ter je bil edino upanje, da on lahko po Janežiču in Jurčiču ustvari Slovencev leposlovni list. Tako je l. 1870 zapel Dunajski Zvon, prvi slovenski izključno literarni list, stoječ na zgolj umetnostnem načelu, v katerem so nastopali strnjeno Stritar (Zorin), Levstik, Jurčič ter drugi »Vajevci«, tudi že Gregorčič in mlajši. Postavil si je nalogo, da reši Slovence iz oklepev obskurantizma ter kulturne neplodnosti, v kateri so jo držali »prvakci«. V tem boju je moral prenehati »Zvon« in Stritar je moral posebej izdati svoj pesniški višek, borbene »Dunajske sonete«, v katerih je z jezo besedo napadel prvaško politiko ter se samozavestno iz odpora priznal k liberalizmu: »Slovenec liberalen sem, metajtel!« V teh sonetih je Stritarju njegovo nepesniško notranjost razveljavilo pravo srčno ogorčenje, ki je njegovi didaktični maniri dalo poleta in intimnosti, ter danes velja za najlepši plod Stritarjevega peresa. Ko je l. 1876 zopet začel s svojim »Zvonom«, je bil že vse preveč profesor, pedagog, ter je svojo prozo, esej in svojo poezijo že vse preveč vpregel v voz poučnega vzgajanja naroda, obenem pa je že vse preveč podlegel takrat že niti več sodobnemu »svetožalju«, kar je njegovim stvaritvam v času nastopajočega realizma dajalo osladno noto, sentimentalno čustvenost. V tem času se je razvila v glavnem njegova panslavistična ljubezen do vseh Slovanov, te neborbene, plemenite, človekoljubne rase, ki ji je Bog določil da pomiri vsa nasprotja med narodi ter poravnava vse krivice. Zlasti vstaja na jugu naše domovine (Nevesinjski ustanek) je sprotila njegovo socialno, slovensko in humanitarno čustvo, kateremu je dal duška v svojih slovenskih rapsozijah. Tedaj je pisal tudi povesti, ki so se naslanjale na tuje vzore, oz. že — kot pravi Prijatelj: vzorce, ter je njegovo kritično načelo postalo tako usodno za njega samega. Njegov »Zorin« je pisan po Wertherju, njegov »Mirodolski« po Goldsmithu itd. Njegovi estetični nazori, ki jih je v svojem početku tako izrazito poudarjal, so dobili narodno vzgojni pomen, izobraževalni, razvijati in bogatiti naš jezik — Stritar

je bil imeniten stilist — povzdigovati in blaziti narod, prav tako preprosto ljudstvo kot omikane stanove. Prav tedaj, ko se je približeval naivnemu idealizmu, krščanski vseljubnosti, ga je kot predstavnik književnega liberalizma obsodil Mahnič, prav tako pa je njegova tendenca, slovenski čustveni humanitarizem ter njegovo »solznodolinstvo« začelo buditi odpor pri realističnejših Mladostovcih, zlasti po Levstiku, ki ga je ironiziral z »solznodolinsko pesmijo o povoženi žabi« ter so ustanovili svoj list Ljubljanski Zvon, h kateremu Stritarja niso niti več vabili. Pozneje so razmere hotele, da so ga privzeli zopet kot solastnika, toda njegova mehkoča je bila že vsem neužitna. Tako se je ob koncu stoletja umaknil Stritar na polje, ki mu je kot vzgojitelju najbolj pristalo — v mladinsko literaturo pri Mohorjevi družbi. Po svetovni vojni pa je povezal samo še šopek prigodnic svojim dobrotnikom v spomin: »Strunam slovo«.

Ko se danes spominjamo Stritarja stoletnika, ne mislimo nanj kot pesnika — saj je vsa njegova pesem potekla iz čudovite zmožnosti rimanja, iz napora, dati Slovincem čist pesniški jezik, iz vzgojnega in idejnega razloga, ne pa iz najbolj notranjega intimnega doživljanja. Tudi ne mislimo nanj kot pisatelja povesti, povzetih po tujih zgledih, ki imajo sicer same na sebi večjo vrednost — zlasti stilistično — kot pa so jo imeli kot dokument preteklega časa; ne na pisatelja dramatičnih skic in pesniških monologov. Mislimo predvsem na njegovo politično pesem ter na njegovo literarno vzgojno šolo, ki je bila — po Čopu — prva javna šola pri nas, prva sistematična kritika, ki je prinesla v naš zakotni svet svetovno problematiko. Predvsem pa mislimo na celotni njegov pomen v razvoju slovenske kulturne rasti. Pod tem vidikom dobi Stritar in njegovo delo največji pomen ter svojo večnostno ceno. Vpeljal je v naše življenje čisto, novo generacijo, vzgojil smisel za umetnostni okus, potrdil leposlovje kot važen sestavni del vsake narodne kulture ter ustvaril Slovincem pesniški jezik. Brez njegovega napora se danes ne bi mogli tako izražati kot se. S svojim umetnostnim organizacijskim talentom (Zvon) je pomagal do izraza drugim našim mladostnim klasičkom. In ne v najmanjši meri se klanjamo tudi njegovi srčni plemenitosti, dobremu človeku v njem, ki je trpel za krivice vsega sveta in ljubil ves svet, posebej še ves slovenski svet. Kot eden najbolj izobraženih in najdelovitejših mož v svojem času, je ustvaril svojo dobo, svoj slog, ki je bil sicer ekletističen, toda tak ekleticizem — idejni in umetnostni — je bil v teh letih vsehsplošen. Toda materialistični razvoj svoje pozitivistične dobe je odklonil ter se sklonil h krščanstvu, od katerega se ni nikdar oddaljil, niti tedaj, ko je pel svojo liberalistično izpoved.

Stritarjeva doba bo pa v slovenski kulturni zgodovini blestela vedno kot svetlo razdobje ter z njo Stritarjevo ime kot enega največjih slovenskih kulturnih delavcev.

Stritarjevo slovanstvo

V desetletjih preteklega stoletja, ko smo se Slovenci predvsem z literarnim ustvarjanjem razvijali iz odvisnega ljudstva v zaveden narod, je Stritar odločilno in nekaj časa vodilno sodeloval pri našem narodnem kulturnem razvoju. Prav radi svoje široke razgledanosti in zapadno evropski kulturi je bil sposoben, odkrivati domače vrednote in zaeno z Levstikom buditi samostojno tvornost v domačih globinah. Borba za čisto podobo slovenstva v politiki in kulturi je značilna Stritarjeva odlika, ki mu daje trajno mesto med našimi kulturnimi vzgojitelji. Toda slovenstvo je pesnik in mislec Stritar spojil s slovanstvom, nadaljujoč Prešernovo in Jenkovo izročilo. Ob deloma elegičnih glasovih o Slovanih v tedanji naši poeziji je nastopil Stritar kot glasnik slovenske bodočnosti in z njo združene slovenske.

Po svoji naravi in svojem življenjskem nazoru je bil Stritar razširjalec misli o harmoniji v življenju, medsebojne ljubezni po geslu »Kvišku sreča!« Prepričan je, da se bodo Slovani radi svojega prirojenega usmiljenja osvobodili tujih vplivov, nakar bodo razvili svoje moči v korist vsega človeštva. Toda sodobna stvarnost je bila za Slovence prav nevesela. Živje je odmevala v pesnikovi duši nesrečna usoda bratskih narodov. V »Dunajski elegijah« (1876) je z gostobesednimi tožbami obsojal Evropo, ki tlačil mirne Slovence. V drugi elegiji toži, da »žalostna od nekdanj zgodovina je bila slovenska« in žalostna je slovenska sedanjost. Toda kje je vir naše nesreče? Nikoli nismo složno pokazali svetu svoje moči, — »brat je bratu neznan, skoro umeta se ne« —, velikih duhov nismo

Jos. Stritar

Stritar v zadnjih letih življenja ter njegov podpis iz teh let.

dali svetu, da bi nas zagovarjali. (Ali ni sodil Stritar glede tega v posplošujočem patosu pristranskosti, v nasprotju s svojim vrednotenjem Prešerna?) Zato hrepenenje kličje voditelja, proroka in poeta, ki naj bi budil brate in vzbudil pozornost sveta: »vzgor narodom Slovan, svetu naj bode vodnik!« V teh besedah se je Stritar povzpelo do viška svoje slovenske ideologije.

V naslednjih pesmih je kazal na vzroke slovenskega propada — na Evropo samo. Ob bojih v Bosni in Hercegovini roti Evrope: »Kje bratroljube imaš? Govori...!« V obsodbo se razvname, očitajoč ji, da je pobeljen grob, da je laž njeno krščanstvo in svoboda — in »Ali morda ni brat ti Slovan, ni človek Slovan ti?« Brate na jugu pa bodri (v šesti elegiji) v boju za svobodo. Obsojal pa je junake »v skalni gorah« in »unuka junaških pradedov«, ki nista šla bratom ob ugodni uri na pomoč. Zato je čas šel ter ni našel moža, ki bi ga bil razumel. — Z oistro satiro se je obrnil slovenski pesnik tudi na hrvaške in srbske pesnike, pozivajoč jih, naj jim strune dajo glas, »dostojnega zdanemu času«. Samozavestno jih je pesnik »Raje« vpraševal: »Kedo izmed vas »raje« nam pel je gorje?« Ob novih bojih na jugu se je razbodel in razveljal ob samopašnem »naroda britanskega«, ki ga imenuje najsamopašnejša med narodi, primerja ga paiku, pijočemu narodom kri Ostro in značilno krepko slika kramarski značaj Angležev, imenujoč Anglijo »grešnico staro«, ki podpira sovražnika Slovanov, Turka. V svetopisemsko kletve se razvname: »Kri prelita nad te naj pride in tvoje otroke...« — V svojem brezobzirnem obračunavanju z zatiralci Slovanov ni prizanesel tudi Madžarom, ki se sami imenujejo »viteški narodi«, Turkom sorodni narod je prihrumel med Slovanov, ki mu tlačijo: »na tlinik je stopil Slovan!«, a Srb se mu ne da tlačiti, zato zapirajo Madžari njihove voditelje. Sarkazma polne besede zaključuje pesnik: »...bil bi brez zolba golob, da bi te ljubil, Madžar!« — Za pravice tlačnih Slovanov na Balkanu se zavzema pesnik tudi v deseti elegiji, satirirajoč naprejeni proti velikim evropskim državam, ki so mirno gledale turško divjanje. V naslednji elegiji govori o zlu, ki ga rodi verski razkol med Slovani in v poslednji elegiji se obrača naravnost na papeža, naj posreduje v korist Slovanov.

Kar je naročal hrvaškim in srbskim pesnikom, to je izvršil Stritar sam: v ciklu »Raje« je v pretrseljivih podobah pokazal trpljenje Južnih Slovanov. Tako je bil Stritar aktualni glasnik slovenske usode.

Bil pa je tudi buditelj, ki je kazal smer in cilj: »Na dan, Slovan! Slovanska ti mladina / najlepše delo čaka te... / rešileti svetu bode naj Slovan!« V pesmi »Mojemu narodu« je najdodolneje izrazil svoj slovenski mesijanizem: ker ima Slovan najblazje srce, zato bo »pomiril smrtne razprtije« med narodi. Tako bo prinesel svetu narodnostno in socialno pravičnost, ker »ne, kri in jeklo, srce svet premaga«. — srce najblazje ima slavski rod.

Levstik je v svojih zadnjih letih v strastnem iskanju slovenskega bistva odklanjal Stritarjevo čustvenost kot nekaj neslovenskega. Toda priznati moramo, da je bil zapadno evropsko izsolani Stritar med prvimi tistodobnimi glasniki slovanstva, kakor tudi ideje, ne le ponavljajoč prazna gesla.

Poleg Askerca je Stritar tisti naš pesnik, v katerega pesmi najbolj odmeva slovenski svet. V.B.

Odlomki iz Stritarjevih dopisnic

G. dr. A. Primožič, vladni svetnik in dež. šol. nadzornik v p., ki živi v pokoju v Zagrebu, je našemu dopisniku dal na razpolago svojo korespondenco s Stritarjem, s katerim so ga vezale prijateljske vezi. Ob stoletnici naj stopi iz teh odlomkov pred nas človeška podoba našega pesnika.

(Brez datuma). »Volenti non fit iniuria!« porečete, prebravši to pismo. Po pravici! Jaz sem bil od nekdanj sam sebi najslabši odvetnik. Če mi kaka krščanska duša namerava kaj dobrega, pa vse sam pokvarim... Svoje mnenje o »Pravopisu« sem poslal rekomandirano ministrstvu, menda je že v pravih rokah. Pisano je v smislu, kakor sva se menila. Kakor kaže, bomo imeli zopet svojo abecedno vojsko. Neki možje so se zarotili ter napovedali vojno tistemu, v! Še tega nam je bilo treba! Človek bi kar obupal!

(Dunaj 5. 12. 01.) ... P. S. Gregorčiču sem pisal; nato on meni; dobro! (Po inicijativi g. Primožiča sta si bila Stritar in Gregorčič začela zopet dopisovati.)

(Aspag 13. 6. 02.) ... Z Gregorčičem si pridno dopisujeva; mož je silno ljubezniv, pa malo — fantast! Poslal mi je poslednji zvezek svojih pesmi in za binkošti kosček gorških češenj; oboje izborna (si licet...) — Kaj posebnega Vam nimam poročati; saj vselega je zdaj sploh malo na svetu; vsaj meni, čemeremu starcu, se vidi tako. Ko bi se človek mogel odvaditi tistega nesrečnega premišljevanja! Toda lamentacije ne!

(Aspag 28. 11. 02.) ... Solnce se mi bliža zatoni! Preden pa zatisnem trudne oči, videl bi rad... Toda kaj govorim? Zakaj pa imamo dobre ljudi na svetu, kakor da nam pomagajo v stiskah in nadlogah!

(Aspag 17. 6. 03.) ... Srečen mož! »Non cuivis homini contingit adire Corinthum!« Lani po Italiji in letos po Grški. Jaz pa čepim tu v svojem Aspagu in čakam svojega konca!

(Aspag 22. 9. 05.) Pri Prešernovi slavnosti nisem bil, menda je bolje tako. — Dela imam zdaj za Drž. zak. čez glavo; vendar delam rad. — Gob smo vendar nabrali 469...

(Dunaj 9. 2. 06.) Katar me nadleguje, katar, slab božji dar!... »Slavnost« se je izvršila brez kake posebne neizgode. — (Op. Slavnost 70 letnice.)

(Aspag 4. 6. 07.) Že zopet prošnja večnega berača, zdaj v Aspagu! Le Monnier me je ondan vprašal, ali naj se Staroslovenska Citanka Sketova (zadnji natis l. 1894) zopet natisne. Ker mu nisem vedel odgovora, poprašal sem pismeno dr. Tominka. Ta pravi: Da, samo da se knjiga prej »korenito« predelata. In to tako: itd.

(Dunaj 9. 10. 11.) ... Prav srčno me veseli, da ste tako lepo poletne dni preživeli v naši ljubi domovini! Jaz nisem bil tako srečen. Moja bolna desna noga mi je neusmiljeno skazila vse poletje, ki sem ga bil tako potreben in sem se ga tako veselil! — Tako lepi dnevi, jaz pa v svoji jazbini tičati in svoje žalostno stanje premišljevati — prave Tantalove muke. Ni čuda, da nisem kaj posebno židane volje!...

(Ob priliki odhoda g. P. z Dunaja v Dalmacijo 1913):

Na jug iz severne tujine,
Na jug, na jug, med rodne brate,
Sinove solne domovine,
Med Galatince jednatel!
Poklican greš na blago delo,
Srce Ti lahko je veselo:
Da sad bi lep Ti obrodilo,
To bo najlepše Ti plačilo!

(Aspag 19. 7. 13.) ... Upam, da ste lepo zdravi in dobre volje. Toda, kaj pravim? Dobre volje biti je v tem času postenemu človeku težko, pra-

vemu Slovanu nemogoče! Tak začetek, pa tak konec! Tu se še reči ne more: Bog pomagaj!

(Datum nečitljiv):

O balkanski in slovanski sramoti ni besede! Ko bi začel, bi ne mogel končati. Da sem moral kaj takega doživeti!

Oj ti Balkan, oj ti Balkan,
Kako krav si in solzan!
Kri bratov v boju te pojila,
Solz britkih rosa je močila.
Oj ti Balkan, oj ti Balkan,
Britko bo pomnil te Slovan!

(Aspag 6. 1. 14.) ... Zdaj smo zopet v Aspagu. Zrak je tukaj vendar boljši, pa tistega mestnega hrupa smo tukaj prosti. — To je lepo, da se Vam dobro godi in vsem Vašim. Blagor možu, ki more uspešno delati v prid človeštvu! Jaz nimam Te sreče. Moji rojaki so me poslali v pokoj — brez pokojnine...

(Brez datuma):

»Prijatelj!« sveto je ime.
Ko se zlorabiti ne sme:
Kdor res ga vreden biti hoče.
Stori naj zanj, kar je mogoče:
Prijatelj blagi, ljubeznivi,
Čast Ti in hvala, Bog Te živi!

(Iz pisma 28. 3. 14.)

Katera božji se stvari
Najlepša ti na svetu zdi?
Na nebu solca blagi svit,
Na zemlji človek plemeniti!

(Aspag 16. 10. 14.) ... Tudi meni se ne godi ravno slabo, samo da se nisem še prav »življal« v to novo »junaško« dobo, ki smo jo tako nenadoma doživeli...

(Aspag 17. 3. 21.) — Blagi prijatelj! Prav po domače! Kaj ne? Res, jaz ne vem lepšega imena blagumu možu, ki je toliko storil zame! Dve leti dopusta, pa takoj zgodaj pokoj! To je kaj! Torej še

enkrat: Blagi prijatelj, srčna hvala za tako ljubeznivo voščilo, ki mi ga je vsa navdušena prebrala zvesta tovarišica. Dvoji! svari me uboge oslabele oči. Da me ne zadene še najhujša nesreča kakor močnega starejšega brata. Srčen pozdrav moj in moje žene!

O Veliki noči je ponavadi redno pošiljal g. Primožiču kosarico orehov, češenj in pirhov, ki jo je spremljala kratka prigodnica v tem žanru:

Ni ravno treba pečnega zajca,
Orehi so tudi dobri in jajca.

Ova paschalia non colorata;
Barvati jih bi bilo potrata.

»Omne vivum ex ovo«,
To velja za gotovo. —
In ovo est vita,
Krepost čudovita.
Ergo edamus ova,
Kuhana ali sirova.
Saluti, illustris amice,
Pa zraven kosček potice!

Haec modica »ovatio«
Accepta sit gustatio!

Et feminis et viris
Formosa placet Iris.

Fructus, quos tulit hortulus, accipe, sodes.
Hos illota manus rustica non tetigit.
To sadje si brez skrbi privoščite.
Ker ni šlo skozi roke neumite.
(Tudi grški prevod.)

Z drevesa doli pa v usta!
Drugače je črešnja pusta.
Vom Baum herab und bald in den Mund
So schmeckt die Kirsche und ist gesund.
Haec sine sorde, sine illis
Famosis, spero, sunt bacillis.

Mali oglasi

V malih oglaših velja vsaka beseda Din 1.—; ženitovanjski oglasi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska, 5 mm visoka peltina vrstica po Din 2:50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Denar

Posojila
na vložne knjižice daje Slovenska banka. Ljubljana. Krekov trg 10.

Cenena posojila
do 10.000 Din dajemo. Za odgovor priložite 3 Din znamko. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Jamstvo« št. 3011. (d)

Vse denarne posle
nakup in prodajo vrednostnih papirjev, vnovčevanje terjatev pri denarnih zavodih, menic in čekov, eskont in reeskont, posojila kompenzacije dolgov, konvertacije, srečke drž. razredne loterije izvršuje strokovno in strogo solidno Bančno kom. pisarna

RUDOLF ZORE
LJUBLJANA
Gledališka ulica št. 12.
Telefon 38-10.

Denarne zadeve
bančne, hranilniške in posojilniške terjatve vseh denarnih zavodov, vrednost. papirje, Vojno škodo
Vam kupi in proda
izposluje razne kredite v gotovini na hranilne knjižice in hranilne knjižice na vknjižbo.

Izvede razne kompenzacije, plačila dolgov pri denarnih zavodih s hranilnimi knjižicami in v gotovino.

Zanesljive nasvete in informacije glede naložbe kapitala v gotovini in hranilnih knjižicah dobite edino po pooblaščenem Trg. agent. za bančne in kreditne posle **Alojz Planinšek** v Ljubljani, Beethovnova ul. 14/II. Telefon 35-10. Za odgovor znamko.

Hranilne knjižice
»Vzajemne posojilnice« v Ljubljani kupim. Plačam takoj v gotovini. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Vzajemna« št. 3037. (d)

Kupim vložne knjižice
»Vzajemne posojilnice« v Ljubljani. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Vzajemna« št. 3036. (d)

ČITAJTE IN ŠIRITE »SLOVENCA«

Vnajem

Pisarniške prostore
oddam za april. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 2993. (n)

Kupimo

Prima bukovo ogdje
kupi za promptno dobavo Talionica Željeza — Topusko. (k)

Službodob

Krojašk. pomočnika
za konfekcijo takoj sprejem. Kranj, Na skali št. 3

Prodajalko

za Maribor, z manjšo kavcijo, iščem. Nastop takoj. Informacije pri: Fridl — Ljubljana, Izanska 51, v nedeljo 8. marca od 9 do 12 dopoldne. (b)

Mlad gradb. inženir

ali gradbeni tehnik s prakso železobetonskih del, se takoj sprejme za letošnje stavbo sezijo za Maribor. Lastnoročne ponudbe z navedbo študij in prakse ter plačilnih zahtev upravi »Slovenca« v Mariboru pod »Železobeton« št. 3019. (b)

Prodamo

Trenčkote

vsa oblačila, perilo itd. — v ogromni izbiri — kupite poceni pri Preskeriu, Sv. Petra cesta 14. (l)

PREMOG DRVA IN Karbo paketi

pri **lv. Schumi**
Dolenjska cesta
Telefon št. 2951

TUDI TI SE POSLUŽI NAŠIH

malih oglasov, o katerih gre glas po Sloveniji, da imajo vselej najpopolnejši uspeh. — Mali oglasi v »Slovenca« so najcenejša in najuspešnejša reklama za vsako stroko trgovine in obrti.

Razno

Perutninarji, pozor!
Zaradi težkih gospodarskih razmer sem se odločil sprejemati valilna jajca v umetno valjenje po najnižji ceni po 1.50 Din. Kovačič Alojz, Tomačevo št. 38, p. Moste pri Ljubljani. (r)

Stanovanja

Odda se stanovanje
2 do 5 sob — takoj. Vprašati: Glince, Tržaška 12, pri hišniku. (č)

Celo majhno vilo
6 sob, vrt, oddam takoj ali pozneje. — Poizvedbe v upravi »Slovenca« pod št. 3042. (c)

Posrestva

Oroben oglas v »Slovenca«
posrestvo ti hitro proda; če že ne v gotovini denarjem pač kupca ti s knjižico (a)

Hiša z gostilno in pekarijo

v centru Maribora ceno naprodaj. — Dopise na: F. Jauk, Maribor, Ruška cesta 25.

Kupimo
štiri zidne ventilatorje za trofazno strujo 380 voltov brez žaluzij, z motorjem, 300 do 400 mm krilnega premera. Cenjene ponudbe staviti na: Ljubljana, poštni predal 22. (k)

Natakarico
mlado, sprejme prvorazredni lokal. Pogoji: Cela oskrba in 200 Din mesečno. Ponudbe s sliko na: Nikola Suvajac, Bos. Gradiška. (b)

NOCOJ JE UMRLA NASA DRAGA MAMA

JOSIPINA KOZAK

POGREB BO V PETEK, DNE 6. MARCA 1936 OB POL PETIH POPOLDNE OD DOMA ŽALOSTI: POLJANSKA CESTA ŠTEV. 21 (GOSTILNA STRAJZEL) NA POKOPALIŠČE K SV. KRIŽU

V LJUBLJANI, DNE 5. MARCA 1936

VLADO, JUŠ IN FERDO — SINOVI, SNAHE, VNUKI IN OSTALO SORODSTVO

Centralni trg čehoslovaške industrije Praški eksportni sejem od 6. do 15. marca 1936 tako za Leipzigom

50% popust na čehoslovaških železnicah. 25–50% na inozemskih železniških, parobrodih in zračnih linijah. — Nadaljne informacije in sejmske izkaze dobite pri zastopniku Praškega vzorčnega velesejma.

ALOMA COMPANY d. z o. z., Ljubljana, Aleksandrova c. 2

ČEHOSLOVAŠKI KONZULAT

PUTNIK, Gajeva ulica za nebotičnikom

ali direktno pri Direkciji Praškega velesejma, Praga VII, velesejska palača

Tinček in Tonček kot detektiva

1.

Novim pustolovčinam nasproti!

Čudovite prigode naših dveh vrlih afriških junakov so končane. Dečka sta se srečno vrnila domov — na veliko veselje vseh, ki smo jih v duhu spremljali križem-kražem po svetu in doživljali z njima vse nevarnosti in grozote afriških pragozdov. Najbolj pa sta bili njunega povratka kakopak veseli mami. Siroti sta se že rešno bali, da sta drzna dečka postala plen krutih ljudožrcov ali divjih zveri. Pa nikarte misliti, da je dečkoma poslej teklo življenje mirno in dolgočasno kot studenec pod goro, brez vsakršnih novih pustolovčin. Kaj šel! Ze prvo noč sta dečka v domači vasi doživela stvari, ki so vredne, da jih opišemo v novi zgodbi. Da bo ta zgodba prav tako zanimiva in napeta kot prejšnja, se razume samo po sebi.

Vrnimo se torej v hišo Tinčkove mame! Ko sta se mati in sin dovolj nagledala in nakramljala, je mama rekla: »Dečko moj, zdaj pa spati! Pozno je že.«
»Kako sem vesel, da bom po dolgem času spet enkrat v lastni postelji spal!« je vzkliknil Tinček in še enkrat objel mamo za slovo.
»Torej lahko noč, srček moj!« ga je mama ljubeče pogladila po laseh. »Sladko spančekaj in kaj lepega naj se ti sanja o Vau-huju.«
Tinčku pa se ni sanjalo o Vau-huju. Ležal je v postelji, zaspati pa ni mogel. Kar na lepem se je spomnil, da je pozabil mimogrede obiskati prijateljico Metko, ki jo je imel rad kot lastno sestro.
»Tako moram k njej, da jo pozdravim!« je sklenil in skočil iz postelje. »Gotovo me že zelo pogreša.«

Tiho, neslišno se je splazil k oknu, se vzpel nanj, se oprijel strešnega žleba in začel plezati po njem navzdol. Nihče ga ni opazil — razen Mukijevega bistrega očesa. Je vrli kuža moral vsekakor slutiti, da se Tinčkov nočni izlet ne bo končal kar tako, zato jo je mahnil z njim.
Spotoma se je Tinček spomnil, da sta imela z Metko dogovorjen poseben znak. Poskusil je, če ga še zna. »Ta-ti! Ta-ti!« je zapiskal in zadovoljno zabundal predse: »Hvala Bogu, nisem ga še pozabil!«

Grad Hubertus

Roman

»To je vendar res!« Kiti se je obrnila k Forbecku. »Pred poldnem sva prišli iz Würzburga v Monakovo. Od pomladi sva bili na obisku pri stricu Benu na Egebergu. Ob pol enih sva bili doma v Monakovem, ob dveh že v stekleni palači. Teta Gundi je že na to komaj čakala.«
Kleesbergova je sklonila obraz še niže nad vezenje. »Mnogo let sem živel v samostanu. In po dolgem času je bila to zopet prva razstava, ki sem si jo smela ogledati.«

»Smem vprašati, kaj vam je bilo najbolj všeč?« Teta Gundi je štela ubode; pri tem se je tresla igla v njeni roki. »To je težko reči. Videli sva toliko krasnih slik...«

Tedaj je Kiti nenadoma vprašala: »Ali ste razstavili tudi vi kako sliko, gospod Forbeck?«

»Da!«
»Oh, škoda! Morali sva jo prezreti!«
Gundi Kleesberg jo je karajoče pogledala in opravičevaje rekla: »Videti je morala v dvorani, ki se je nisva utegnile več ogledati. Obžalujem v resnici...«

Forbeck se je nasmešnil. »Saj niste dosti izgubili.«
»No, le ne tako skromno,« se je oglašil Tasilo. »Vaša slička je izborna. Celo Werner je bil zadovoljen, in to nekaj pomeni.«

Kleesbergova je vlekla za židano nit, ki se je bila zapletla v blago. »Profesor Werner je vaš učitelj ali ne, gospod Forbeck?«

»Da, milostljiva gospodična! In njegovo sliko, ta biser vse razstave, ste gotovo videli?«
Odgovor se je mudil. »Kolikor se spominjam.«
»Toda teta Gundi! Kako hladno? Pred sliko si gorela in plamtela, tako te je ganila, tako prevzela! In zdaj praviš: Kolikor se spominjam.«

Forbeck je toplo pogledal gospodično Kleesberg. »Razumem vas, milostljiva gospodična! Kar doživimo v sveti uri, radi zapiramo kot dragocen zaklad. Veseli me, ko čujem, kako vas je Wernerjeva slika ganila. Tisoči gore zanj. Toda zame je vedno prazen, ako se seznanim z ljudmi, ki ga popolnoma razumejo. In to pri Wernerju ni vedno lahko. Posebno ta »Pozna jesen«, ki ste jo videli v Monakovem! Za množico je to zapetena knjiga. Samo tih, pokrajinski motiv. Toda, kaj vse govori to barve!«

Teta Gundi je povedala vezenje in prisluhnila. »Sam sem okusil, kako utegne ta slika prevzeti človeka s svojo resnobo in sanjavo otožnostjo. Wernerju je bila eno izmed najljubših njegovih del. Slikal je ni po naravi. In vendar ta prepričevalna resničnost! V prejšnjih letih kdaj je moral ta motiv v resnici videti; taka narava se ne da ustvariti. In sodim, da ga veže na to pokrajinsko sceno drag spomin, ker mu je motiv pri srcu; najdemo ga v raznih inačicah na mnogih njegovih slikah.«

Gundi Kleesberg je vzela spet iglo in se tako globoko nagnila nad vezenje, kakor bi bila kratkovidna.
»Ena njegovih najstarejših slik je »Pozna jesen« na moč podobna. In vendar, kakšna razlika! Takrat vroč, strasten boj s snovjo, in še tudi negotova roka, ki trepetava v viharju duše, brez moči, da bi ga pričarala na platno. In sedaj izličen mir, popolna oblast nad snovjo, ki se je zunanje komaj kaj spremenila. Toda na znotraj je vse poglobljeno, vse se zliiva v ubranost. To je resničnost, dvignjena v umetnino. In razvoj tega motiva, od onega prvega poizkusa do danes — rekel bi skoro: To je Wernerjev življenjski pot. Forbecku se je glas ogledel. »Kar kdaj zaživi v njem, se trdno zakorenini. Njegovo erce je kakor nebeški svet. Tu ni ne mine, samo vedno lepše nastaja. In to ne velja le za Wernerja — umetnika, takšen je tudi kot človek. Kdor je srečen dovolj, da ga spozna, ga mora vzljubiti.«

Iz oči gospodične Kleesbergove sta se utrnila na vezenje dve težki kapljici. Tiho je bilo, samo vodomet je žuborel. Ta nenadna tišina je zmotila Tasila pri branju; začuden se je ozrl kvišku in povsili list. Kiti se je globoko oddahnila, kakor bi se bila v Forbeckovim molkom rešila spon neke začaranosti. Z »aj« je opazila, da ima Kleesbergova mokre oči. »Teta Gundi?«

»Kaj se je zgodilo?« je vprašal Tasilo.
Gundi Kleesbergova je dvignila obraz; po belem pudru sta se vili dve temni brazdi. Tiho je rekla: »Zelo me je prevzelo. Kako se gospod Forbeck oklepa svojega učitelja, lepo je to.« Njene plahe oči so se pomudile na mladom umetniku; pa tudi dvoje drugih oči je obviselo na njem, velikih in svetlih.

Forbeck se je zmedel. »Meni pripisujete, kar je samo Wernerjeva zasluga. Ako bi ga poznali —«
»Ali ga nisi še nikoli videla?« je vprašala Kiti.
»Ne!« In dočim je segla spet po svojem delu, je Gundi Kleesberg dodala oklevajoče: »Priznam — ker ga kot umetnika tako zelo spoštujem, bi me izredno zanimalo —«

»A tako? Ves ta čas ste govorili pač o Wernerju?« je dejal Tasilo, otrnil pepel s cigare in se obrnil proti teti Gundi. »In če vas ima radovednost: Predstavite si gospoda Forbecka za petindvajset let starejšega, in zadeli boste približno, kakšen je Werner.«
»To podobnost ste opazili tudi vi?« je vprašal Forbeck, vesel Tasilovih besed.

»Ze takrat, ko sem vas spoznal. Govoril sem o tem tudi že z Wernerjem. To je neka čudna fiziološka posebnost.«
Gundi Kleesbergova je boječe pogledala kvišku. Ali ste si z profesorjem Wernerjem v sorodu?«
Tasilo se je zasmel. »Potem seveda bi bila stvar kaj preprosta in naravna.«
Zdaj je postala radovedna tudi Kiti. »To je pa vendar nenavaden naključje.«

»Nič takega!« je dejal Forbeck. »Pred leti te

podobnosti še ni bilo. Izobličila se je šele pozneje, ko sem živel vedno skupaj z Wernerjem. Skušala sva dognati, ali si nista najini družini vendar le kako v sorodu. Toda odkrila nisva niti najmanjše sledi, četudi sva prebrskala cerkvene matrike njegove in moje domovine tja do časa najinih pradedov. Werner je Zgornji Frank, jaz sem Švab iz Algaia. Od najinih družin je prebivala vsaka v svoji domači vasi s sorodstvom, ki ni segalo čez pet ur na okrog. Ne! Ta podobnost temelji na nečem drugem.«

Forbeckove oči so sanjavo zasijale.
»Naključje me je privelo Wernerju na pot, sodil je, da imam nekaj daru in se zavzel zame. Zdaj smem že leta živeti z njim ko mlajši brat s starejšim. Kar znam, mi je dal Werner, mislim in čutim iz njega. Duhovno me je preobrazil v del sebe samega. Ob tem dolgoletnem priručnem sožitju se je moralo zgoditi, da sem se mu priljubil tudi zunanje. Použil me je vsega, utonil sem v njegovi duhovni premoči in častihlepno stremim za svojim vzorom. Odtod njegove poteze tudi na mojem obrazu.«

Kiti je zmajala z glavo. »Jeli kaj takega res mogoče?«
»Gotovo!« je menil Tasilo. »Živi dokaz imaš pred seboj. Vnanjega človeka ne oblikuje le meso, ki ga jemo opodbe, marveč tudi vse, kar nam polni glavo in srce. Ta pojav vidimo čisto pri možu in ženi, ki živita v srečnem zakonu. Ščasoma sta si podobna tudi zunanje, kakor brat in sestra skoro.«

»Toda Tas! Mar naj bo to dokaz? Gospod Forbeck vendar ni s profesorjem Wernerjem oženjen.«
Zdaj so se zasmeli vsi. Kiti je povedala to s tako zabavno resnobo, da se je morala namuzniti celo teta Gundi. Še med njegovim smehom je prišel Fric pismo za Tasila. Ta je pisavo na kuverti menda poznal, ker ga je hlastno odprl; ko je bral, se je pomiril. »Sel naj čaka, bom kar odgovoril.« Položil je roko Forbecku na ramo. »Oprostite —«